

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

19e jaargang
nummer 1
Januari 2019

KERKBEHEER

De kerk is van ons allemaal

*Wijziging regeling
woonbijdrage predikanten*

*Besmet met het kerkrentmeestervirus
interview met Peter A. de Lange*

Schaapsound is de leverancier voor spraak- en muziekinstallaties, liturgieprojectie en HD KerkTV

Laurenskerk Rotterdam

Zwolle www.schaapsound.nl
Ridderkerk info@schaapsound.nl
Roermond Tel: 085-0663333

BETERE VOORWAARDEN VOOR UW LENING?

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

Bij SKG kunt u terecht voor:

- een nieuwe financiering
- oversluiten huidige financiering
- passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie skggouda.nl.

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Over belangen gesproken	5
De kerk is van ons allemaal	6
Interview met Mr. Peter A. de Lange	10
De partners van de VKB	15
Wijziging regeling woonbijdrage predikanten	16
De orgelbank	18
Opinie Geen noodklok, maar vreugdebel	19
VKB Partner Van Kooten Advocaten	20
Classispredikant	22
Maandelijks cartoon	23
Agenda	24
Producten	24
Vraag van de kerkrentmeester Het vier-ogen-principe	25
Actueel	26
GCBB, FRIS & ANBI	28
Verenigingsnieuws	30
In dienst van de kerk De missionair werker	32
Start Actie Kerkbalans	33
Besluitvorming in de gemeente	34
Vragen kost niets	36
Onderscheidingen van de VKB	37
PKN Onderscheidingen	38

Beste wensen

Waartoe is de kerk er? En welke plaats heeft de kerk in de samenleving van morgen? Deze vragen stonden centraal op het symposium van afgelopen november. Pepijn van Houwelingen drukte ons met de neus op de feiten. Het aantal religieuze mensen neemt af, de kerk krimpt. Gelukkig kon hij ook een aantal hoopvolle ontwikkelingen presenteren waaronder dat het vertrouwen in de kerk van kerkjongeren hoog is en dat de kerk(gebouw) wordt gezien als waardevol erfgoed. Wat kunnen we met deze informatie? Dr. Wim Dekker en Mr. Peter de Lange hebben hier hun ideeën wel over. U kunt deze ideeën lezen in dit nummer van Kerkbeheer.

In de preek van afgelopen zondag in mijn gemeente sprak de dominee ook over de trends en ontwikkelingen die we in 2018 zagen. Met als slot de geruststellende boodschap dat (ook in 2019) Gods koninkrijk door gaat! Daarom wens ik u veel inspiratie, creativiteit en geloof toe voor het komende jaar.

Mariëtte van Ooijen
Eindredacteur

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Drs. C. de Raadt, Bodegraven, voorzitter
G. Koffeman, Oudewater, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Westerbroek, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
Drs. R. Buddenberg, Zoetermeer, lid

Ereleden

D.G. Bijl, drs. G. van Soest en
Mr. P.A. de Lange

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur, M. van Ooijen, eindredacteur, W. Hukom, N.J.M. de Jong en E. van Rijssen

Redactieraad

Mr. P. van den Boogaart, voorzitter,
J.C. Riemersma, dr. M. van der Meulen
en M. Nieboer

VKB Bureau

Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Tel. 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen

€ 30,- per abonnement; 6 t/m 10
abonnementen € 28,- per abonnement
en 11 en meer abonnementen € 26,-
per abonnement. Abonnementsprijs
voor niet-leden € 33,- per abonnement.
Deze prijzen zijn exclusief 6 pct.
BTW. ISSN 1568-8712. Abonnementen
lopen per kalenderjaar. Opzegging kan
tot uiterlijk 4 weken vóór de afloopta-
tum. Er verschijnen 10 nummers per jaar
(juli/ augustus en november/december
zijn gecombineerde nummers.

Oplage & druk

5.500 ex. © januari 2019
Verloop drukkerij

Foto omslag
Symposium

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overal waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;

- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;

- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN & TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

Magazijnbeheer, Telefonie, Samenwerkingsplatform, Business Intelligence, Intranet, Cybersecurity, Identity management, Cloudapplicaties, Klantenportaal, Documentenbeheer, Mobiel device management, Serversvernieuwing, Applicatiebeheer, Dashboards voor data inzicht, Adoptie, Mailen, Verbindingen, ERP-benutting, Back-up, ICT-beheer, Werkplekapparatuur, Prikting, Digitale facturatie, Maatwerkapplicaties, Restore

HET VERBINDEND ELEMENT

in een optimale bedrijfsvoering

ASPECT[®] | ICT
Consultancy | Ontwikkeling | Beheer

Over belangen gesproken

Heel voorzichtig beginnen we ons als vereniging op te maken voor de herdenking van ons honderdjarig bestaan. Natuurlijk wordt er dan terug gekeken, maar zo'n eeuwfeest is bij uitstek ook een gelegenheid om de blik vooruit te werpen, na te denken over de toekomstige positie van de kerk en de plaats van beheer daarin. We hebben daar bij het symposium bij stil gestaan, maar gaan daar zeker mee door.

'Dienstbaar aan de kerk', zo zou je het motto en de drijfveer van de vroegere kerkvoogden en beheerders het beste kunnen noemen. Bezig met praktische, materiele zaken in het perspectief van de missionaire en diaconale taak van de plaatselijke gemeente. Dat bepaalt in hoge mate het DNA van de VKB: het gebeurt plaatselijk, een vereniging als voertuig voor onderling contact en informatie-uitwisseling, dienstverlening gericht op wat plaatselijk relevant is. Dat wat toen de drijfveer was, is nu nog steeds uiterst relevant.

Maar – en daar zou ik nu eens het licht op willen werpen – we hebben als VKB ook een belangenbehartigende rol. We mogen met elkaar toch in eerste instantie en vooral een geestelijke gemeenschap zijn, een organisatie gericht op verkondiging, diaconaat en ontmoeting, die zelfde organisatie moet ook beheerd worden en staat voluit in de maatschappij met al haar wet- en regelgeving van dien. Je zou de discussies die we in de afgelopen jaren rond 'kerk 2025' met elkaar en met de kerkelijke organisaties hebben gevoerd kunnen zien als het zoeken van een evenwicht tussen deze invalshoeken; de geestelijke en de materiele. Ofwel een balans tussen belangen.

In die zin is de VKB ook voluit belangenbehartiger. Niet zozeer tegenover het missionaire en diaconale, maar zeker ook om daarnaast de aandacht te houden op de materiele condities waaronder we met elkaar toekomstgericht kerk willen zijn. En dan gaat het om vragen naar de ontwikkeling van Actie kerkbalans, voortbestaan en on-

derhoud van kerkgebouwen en de rechtpositie van hen die in de kerkelijke organisatie werken.

Er zijn momenten waarop die belangenbehartigende rol vol in de schijnwerpers komt te staan, met als recent voorbeeld de positie die we als organisatie hebben ingenomen bij de wijziging in de regeling van de woonbijdrage van predikanten die in een pastorie van de kerk wonen. Een heikel onderwerp, maar onvermijdelijk volgend uit de in dit land nu eenmaal geldende regelingen op het gebied van pensioenen en belastingen. Regelingen die niet voorbij gaan aan de erkende bijzondere positie van de predikant.

In dit type situaties zitten we als VKB aan tafel als representant van de plaatselijke gemeenten. We zijn er dan altijd op uit om niet te vervallen in tegenstellingen, maar er samen uit te komen.

Vanuit deze intentie hopen we daar ook in 2019 mee door te gaan. Staan voor beheer, maar niet zo maar. Beheer in kerkrentmeesterlijke zin is altijd een factor van en dienstbaar aan de verkondiging van die prachtige boodschap die ons verbindt.

“De kerk is van ons allemaal”

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Nico de Jong

Op 23 november 2018 vond in de Domkerk een bijzonder symposium plaats. Het ging over de plaats van een (krimpende) Protestantse Kerk in de Nederlandse samenleving van morgen. Aanleiding tot het symposium was het afscheid van mr. Peter A. de Lange als voorzitter van het bestuur van de VKB. Na een jarenlange inzet voor de VKB legde hij die functie in mei 2018 neer. Juist de wisselwerking tussen kerk en maatschappij is iets wat hem altijd blijft bezig houden. Hoe ziet dat eruit als we in Nederland met een kleinere, maar hopelijk wel vitale kerk verdergaan in de aankomende decennia?

Ontwikkelingen en cijfers

Alles begint met opnieuw op het netvlies krijgen van de ontwikkelingen. In het najaar was het CBS gekomen met een nieuwe meting waaruit bleek dat het aantal kerkelijke christenen was gedaald onder de 50 % van de bevolking. Dat was echter gemeten – zoals altijd – aan de hand van formeel kerklidmaatschap. In december 2018 zou het SCP (Sociaal en Cultureel Planbureau) met een onderzoek naar buiten komen.

Dat is inmiddels 19 december gepresenteerd onder de titel; ‘Christenen in Nederland. Kerkelijke deelname en christelijke gelovigheid’. Auteurs: prof. dr. Joep de Hart en dr. ir. Pepijn van Houwelingen. Op 23 november was onderzoeker Pepijn van Houwelingen de eerste spreker tijdens het symposium. Hij kon reeds een tipje van de sluier oplichten.

Het SCP komt tot de conclusie dat ‘nog maar’ 25 % van de Nederlandse bevolking zelf vindt iets met de kerk of het christelijk geloof te hebben. De ontkerkelijking in RK kring gaat het snelst. Er is een heel grote groep migrantenchristenen. Aan protestantse zijde is er wel degelijk een substantiele groep jongere mensen die blijven kiezen voor geloof en betrokkenheid, maar zij zijn gemiddeld behoudender en stelliger zijn dan vroeger. Er werd bij dat laatste cijfer ook gevraagd naar een duiding. Van Houwelingen was daarin terughoudend. “Dat hebben we niet onderzocht, maar voor de hand liggen twee bewegingen. De eerste is dat behoudendere stromingen beter jongeren weten vast te houden. De tweede is, dat als je in een grote seculiere omgeving kiest voor een bepaald levensbeschouwelijk profiel, je wellicht steviger in je schoenen moet staan dan vroeger.”

Willibrord en Van Ruler

De tweede spreker was dr. Wim Dekker. Hij is jarenlang directeur geweest van de IZB, een organisatie die zich inzet voor communicatie van het Evangelie in de breedte van de samenleving. Hij hield een inleiding onder de titel ‘Nieuwe kansen voor een krimpende kerk’. Hij sloot aan bij de Domkerk die ooit onder leiding van Willibrord werd gebouwd. Dat was het begin van de kerstening van ons land. Dominee Dekker haalde herinneringen op aan zijn colleges bij professor Van Ruler.

“Van Ruler en Utrecht hoorden bij elkaar, want Van Ruler was met lijf en ziel doortrokken van het wonder van de kerstening. Ooit waren wij heidenen. We zouden dat vrolijk of minder vrolijk gebleven zijn als de man op het paard, Willibrord, niet tot ons gekomen was. En in hem de heilige Geest, die het evangelie door middel van apostelen, zendelingen, bisschoppen de wereld inblies. Het standbeeld van Willibrord, de man op het paard, staat bij een andere kerk in deze stad, de Janskerk. Elke keer als ik er langs wandel, zei Van Ruler, neem ik eerbiedig mijn hoed af.”

“In de uitnodiging die ik kreeg” aldus dr. Dekker, “om vandaag hier

Van links naar rechts: Jos Aarnoudse, Pepijn van Houwelingen en Wim Dekker

het woord te voeren, staat: 'Wat wij graag willen, is een symposium over de kleiner wordende kerk in Nederland als mogelijke cultuurdrager in de toekomst. Hoe gaat dat er inhoudelijk uitzien? De volkskerk, of het gereformeerde, hervormde, protestantse stempel dat het Nederlandse christendom op ons land heeft gelegd, kan dat op de een of andere manier nog mee in het seculiere Nederland met de christelijke kerk als kleine minderheid? Hoe kan de kerk en dan wel de kerk met een lange traditie in ons volksleven, nog een rol vervullen als cultuurdrager. Moet zij dat nog willen of kiezen we voor de doperse variant: eigen gemeenschappen en gemeenschapjes in een cultureel isolement?' Ik moet zeggen dat ik door de formuleringen werd verrast. Over de kerk als mogelijke cultuurdrager in de toekomst heb ik lange tijd niets meer gelezen. Is het een romantisch terug verlangen naar lang vervlogen tijden wanneer gesteld wordt: 'Kan de kerk met een lange traditie in ons volksleven ook in de toekomst een rol vervullen als cultuurdrager?' Van Ruler zou blij geweest zijn met deze hernieuwde vraagstelling anno 2018."

Kerk in de marge?

Dekker stipte aan, dat juist de ideeën

van Van Ruler over samenhang tussen kerk en cultuur, kerk en politiek, kerk en samenleving in de loop van de tijd naar de achtergrond verdwenen. Was het niet te conservatief: de samenleving willen kerstenen? Of anderszins: was het niet te optimistisch, na twee wereldoorlogen en een holocaust? "Misschien moesten we maar blij zijn, dat de hele Constantijnse tijd, de tijd van de kerstening sinds keizer Constantijn, voorbij leek te zijn. We gaan thans weer terug, zo lijkt het in ieder geval toch, naar de periode van de vroege kerk. Die had geen enkele culturele, laat staan politieke betekenis, maar op die manier werd ze ook niet gecorrumpeerd door de macht."

"Bij alle sympathie die ook ik bij tijden voor deze (laatste) gedachtegang kan koesteren, wijs ik deze toch af wanneer het gaat om de plaats en de roeping van de kerk vandaag in Nederland. Dat het aantal kerkleden enorm is afgenomen en dat dat waarschijnlijk in de toekomst nog verder af zal nemen, hebben we vanmiddag opnieuw gehoord. Toch is onze situatie niet te vergelijken met die van de eerste christenen in de tijd van de apostel Petrus. Hij schrijft aan vreemdelingen in de verstrooiing, die verdrukt worden. Wij zijn geen vreemdelingen in de verstrooiing en

wij worden niet verdrukt. We leven in een vrij land, waarin het evangelie luid en duidelijk verkondigd mag worden. Allerlei overtuigde christenen bekleeden belangrijke posten in de samenleving, de wetenschap en de politiek. Bovendien, onze samenleving is ook in haar seculiere gestalte gestempeld door het christendom." (...) "Met andere woorden, er is geen enkele reden ons vandaag als christenen in de marge terug te trekken, omdat we maar met weinigen meer zijn."

Omkeer en uit de eigen kerkelijke cultuur komen

Twee punten stipte Dekker aan. Het eigene aan het Evangelie is dat het alle mensen oproept tot omkeer. Daarnaast is het van belang dat ook een kleiner wordende kerk de moed vertoont over de schaduw van de eigen kerkelijke cultuur heen te stappen.

"Waar de roep tot omkeer niet meer klinkt zakt de kerk weg in gezapigheid en burgerlijkheid. Dan wordt ze op den duur overbodig. Waarom zou je naar de kerk gaan als je daar alleen maar komt om te horen wat je toch al wel zo ongeveer wist?"

"Nieuwe kansen voor een krimpende ►

kerk zijn er ook, wanneer die kerk uit de kerkelijke cultuur stapt en middenin de wereld opnieuw het verhaal van Jezus gaat vertellen met de daarbij behorende roep tot omkeer. De God en Vader van Jezus en Jezus zelf zijn geen kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders, die je alleen binnen de ruimte van een kerk en in een kerkelijk jargon kunt begrijpen. Integendeel. Daarom moeten we met het Woord opnieuw de wereld in en is het toe te juichen, dat er zoveel pioniersplaatsen ontstaan momenteel. Jezus wil in het gewone dagelijkse leven gekend, gevolgd en gediend worden. De bekering van het hart krijgt ook daar gestalte, in het leven met de ander, heel concreet in relaties, met collega's, in alles wat in het dagelijks leven gedaan, gezegd en nagelaten wordt. Dat is uiteindelijk die kerstening die Van Ruler bedoelde. Niet zomaar de buitenkant christelijk maken, maar dat alles wat we doen en denken onder de heerschappij van Christus gebracht zal worden."

Blijf er als kerkrentmeesters in geloven

Dr. Dekker sloot af: "Tenslotte probeer ik een en ander nog iets duidelijker toe te spitsen op uw werk als kerkrentmeester. Dan denk ik: in de eerste plaats bent u als kerkrentmeester een gelovig christen. Zo'n christen heeft het in Nederland, met een krimpende kerk en vaak vrienden of naasten familieleden, die niets meer lijken te zien in het christelijk geloof, niet zo makkelijk. Wat u dus evenzeer als alle andere leden van de kerk nodig hebt, dat is dat u er zelf in blijft geloven of er opnieuw in gaat geloven. Dat u er opnieuw in gaat geloven, dat u niet mensen bent in de laatste wagon van een trein, die nog vergeten zijn uit te stappen. Maar dat u in tegendeel behoort tot degenen, die de genade ten deel is gevallen eerstelingen te zijn van Gods nieuwe wereld, die komt, omdat u Jezus Christus hebt leren kennen. Die twee totaal verschillende basisemoties vormen een verschil van dag en nacht en bepalen

ten diepste alles wat u verder doet en laat in de kerk."

"Het is mijn overtuiging dat die tweede basisemotie tegelijk een bron van creativiteit is om beleid te ontwikkelen, waardoor leden van een krimpende kerk vandaag nieuwe perspectieven ontvangen om als het getij verandert, bakens te verzetten. Het doel zal zijn, dat op zoveel mogelijk plaatsen christelijke gemeenschappen actief aanwezig blijven."

Reactie van mr. Peter de Lange

Na de lezingen was er gelegenheid in te gaan op de beide presentaties. Allereerst gebeurde dat door voorzitter De Raadt en oud-voorzitter De Lange. De Raadt stipte aan dat hij 'een kerk in de marge' nog niet zo'n rare gedachte vond. De Lange benadrukte dat kerk en samenleving – hoe dan ook – altijd op elkaar betrokken zijn. Scheiding van kerk en staat is een juridische constructie om rechtsdomei-

STERK IN MONUMENTAAL RESTAURATIE WERK!

GECERTIFICEERD
14 JAAR
VOEGBEDRIJF

Voegbedrijf Heldoorn

A Veldoven 19b
8271 RT IJsselmuiden
T +31 (0)38 - 3557879
www.voegbedrijfheldoorn.nl

Adviseert kerkbesturen bij

het verduurzamen van (kerk)gebouwen en het geheel of gedeeltelijk verkopen en/of herontwikkelen van kerkelijk vastgoed

Via de **Waarom**
Hoe
Wat route

DODUVA creëert meerwaarde vanuit betrokkenheid, inhoud en expertise

Ramstraat 31 | 3581 HD Utrecht | T 06 57 59 30 15
info@doduva.nl | www.doduva.nl

nen af te bakenen, maar in het echte leven is de kerk (hoe klein ze ook wordt) een volledig onderdeel van maatschappij en samenleving. Hier volgen enkele citaten van Peter de Lange over het thema 'De kerk is van ons allemaal'.

"Als dat goed voor ogen wordt gehouden, dan worden een hoop problemen opeens een stuk minder ingewikkeld, minder lastig en wellicht ook minder emotioneel. Die problemen blijken dan immers niet het exclusieve domein, niet het exclusieve probleem van een kerk." "Trends en ontwikkelingen die zich in maatschappij en samenleving voltrekken raken daarmee dus ook voluit de kerk. Vergrijzing, ledenverlies, verminderde opbrengsten, gebrek aan vrijwilligers en bestuurders, minder langdurige verbindingen, individualisering, digitalisering en noem maar op, het zijn eenvoudigweg geen exclusieve punten voor de kerk. Hoe fijn of jammer dat we dat wellicht

ook vinden." Ondertussen: "De kerk is zoutend zout en lichtend licht. Maar dan niet achter gesloten deuren, niet onder de korenmaat, maar buiten, bovenop de berg, onder en te midden van alle mensen. Het is dus niet: de kerk naar de samenleving en weer terug. Het is juist vanuit de samenleving, naar de kerk en weer terug. De kerk is volledig onderdeel van de samenleving en draagt mede de cultuur. Wij helpen met anderen de cultuur dragen en vorm te geven." "Jezus sprak ook wel eens in de synagoge en kwam in de tempel. Maar hij woonde daar niet en werkte en sprak veel meer daarbuiten dan daar binnen! De kerk zoekt derhalve de hele gemeenschap van mensen in het midden van de maatschappij en verbindt en identificeert zich daarmee. Tegelijkertijd hebben we een goede boodschap van hoop en bekering. En als we 'goede werken' verrichten dan blijft het niet bij woorden alleen; de daad wordt bij het woord gevoegd." "De lezing van Van Houwelingen be-

paalt ons bij de feiten en de lastige harde cijfers. We kunnen natuurlijk zeggen dat de Geest waait waarheen Hij wil, maar dat is mij wat te makkelijk." "Ik vind het bijzonder vandaag van Dekker te horen dat de Domkerk hem doet denken aan Van Ruler. Op 4 april 1982 deed ik belijdenis en kreeg toen het boek "Blij zijn als kinderen" van Van Ruler. Ik heb sindsdien veel van hem gelezen. Een aantal jaren geleden hoorde ik dat Van Ruler zelfs lid is geweest van ons hoofdbestuur. Zo vallen kennelijk verschillende puzzelstukjes op de plek."

Tenslotte

In een forumdiscussie waren ook de ongeveer 150 aanwezige gasten in de gelegenheid deel te nemen aan het gesprek. Het leidde tot een interessante gedachtenuitwisseling. Het slotwoord werd gesproken door dr. René de Reuver, scriba van de Generale Synode van de Protestantse Kerk, die De Lange typeerde als een vasthoudende kerkbestuurder met visie.

Daarna was het aan drs. Cor de Raadt om namens het hoofdbestuur van de VKB Peter de Lange in de adelstand van het erelidmaatschap te verheffen, onder grote dank voor de verdiensten voor de Vereniging. Er volgde nog een geanimeerde receptie.

De presentatie van Van Houwelingen, de lezing van Dekker en de reactie van De Lange zijn integraal na te lezen op de website van de VKB.

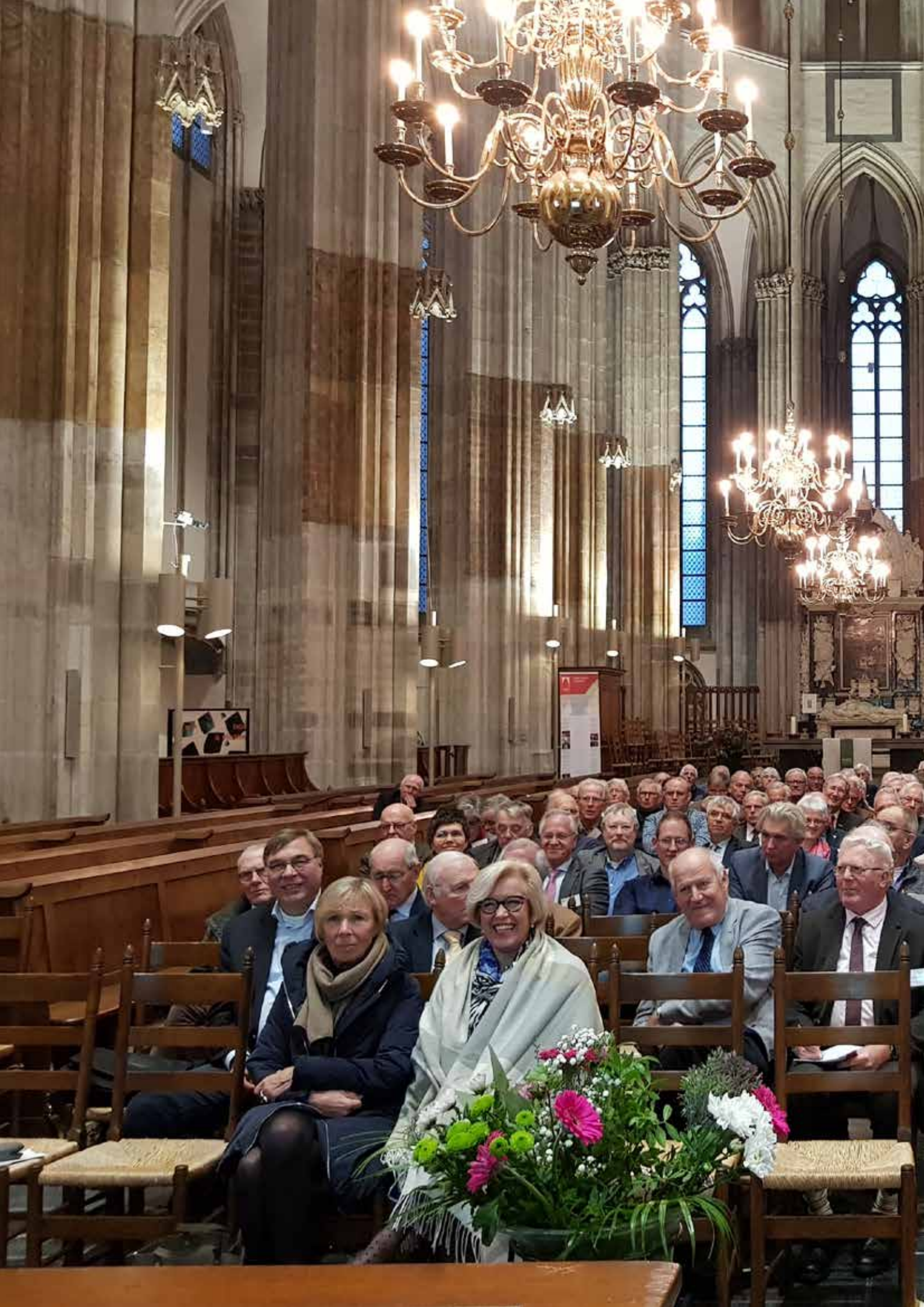
Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

Periodiek Instandhoudingsplan - Restauratieplan - Renovatieplan - Herbestemming - Transformatie

Interieurplan - Bouwhistorisch onderzoek - Cultuurhistorisch onderzoek - Bouwkundige opname

Noordzijde 95 | 4225 PL Noordeloos | 0183-582600
info@lakerveld-noordeloos.nl | www.lakerveld-noordeloos.nl

“Besmet met het kerkrentmeester-virus”

Interview met Mr. Peter A. de Lange

2004 - Algemene vergadering VVK

2005 - Eerste ledenvergadering afdeling Groningen van de VKB

2008 - De algemene vergadering van de VKB, voor het eerst in congresvorm

Tekst Wilnanda Hukom en Mariette van Ooijen
Beeld archief Kerkbeheer

VERLEDEN

Peter is geboren en getogen in Rhoon, een uitgestrekt dijk-dorp ten zuidwesten van Rotterdam. Na de middelbare school wilde hij registeraccountant worden, maar drie maanden na het starten van de studie dacht hij daar anders over. Hij maakte de overstap naar de studie rechten. Een goede keuze blijkt, want inmiddels werkt hij al langer dan 30 jaar als advocaat, waarvan ruim 27 jaar zelfstandig.

Zijn kerkelijke carrière is hij gestart als jeugdouderling in de Hervormde Gemeente te Rhoon. Nadat hij gehuwd was met Marion zijn ze vertrokken naar Rotterdam. Na vier jaar verhuisden zij naar Mijnsheerenland en werd hij lid van Hervormde Gemeente aldaar. Daar werd hij voor het eerst geïnfecteerd met het kerkrentmeester-virus toen hij bevestigd werd als ouderling-kerkrentmeester. Later werd hij ook lid van de synode. Deze functie heeft hij bekleed in de periode 1998-2002, een periode waarin de voorbereiding op de fusie tot Protestantse Kerk in Nederland centraal stond. Door zijn juridische achtergrond was hij onder meer betrokken bij de tot stand koming van de Kerkorde. Deze kennis is hem later nog goed van pas gekomen, in zijn functie als voorzitter van de VKB, maar ook bij zijn werk als advocaat: kerkrecht is ook nu nog een van zijn specialismen.

Het dorp Mijnsheerenland ligt in de Hoeksche Waard op zo'n tweeënhalve kilometer van Westmaas vandaan. Westmaas is voor vele mensen die betrokken zijn bij de VKB 'het dorp van Rook Belder'. Peter kwam Rook regelmatig tegen bij verjaardagen van gemeenschappelijke vrienden. Rook was dan ook degene die Peter getipt heeft om bij de VVK te komen. Als gevolg van de fusie van Nederlandse Hervormde Kerk, Gereformeerde Kerken in Nederland en

de Evangelisch-Lutherse Kerk werd op 1 januari 2005 de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB). Ook de Lutheranen traden tot de nieuwe vereniging toe.

Peter werd gevraagd (door Gijp van Soest en Bettie Murk) om, mede vanwege zijn bestuursfunctie bij de hervormde Vereniging van Kerkvoogdijen, voorzitter te worden van deze vereniging voor kerkrentmeesters. Op de vraag hoe het komt dat hij al relatief jong in deze functie terecht is gekomen, antwoordt Peter dat het bekleden van een functie als voorzitter wat hem betreft niet leeftijdsgebonden is. Al vroeg in zijn leven was hij actief betrokken bij het kerkelijk werk en was hij werkzaam in zijn eigen bedrijf. Het voorzitterschap sloot daarmee goed aan bij zijn werkzaamheden en vormde een logische volgende stap. Het credo 'stel niet uit tot later, want later is misschien te laat' woog bij zijn beslissing ook zeker mee. Zijn werk als zelfstandige zorgde ervoor dat hij makkelijker tijd vrij kon maken voor nevenfuncties. Ook voor Peters vrouw Marion is een belangrijke rol weggelegd: "Zij is er altijd geweest voor onze kinderen. Zij heeft mij gestimuleerd en heeft altijd achter mij gestaan. Zonder haar had ik dit niet kunnen doen."

Peter ervoer het voorzitterschap als een flinke verantwoordelijkheid. Zeker omdat in de beginjaren na de fusie de goede draai nog gevonden moest worden. Er was in die periode nogal wat onzekerheid. De Gereformeerden hadden nog 10 jaar lang de mogelijkheid uit de PKN te

2013 - Congres in het NBC

2015 - Overhandigen jubileumuitgave 'Elkaar van dienst zijn' VKB Gelderland

stappen. De VKB was geënt op het Hervormde model wat betreft de organisatiestructuur, dat nogal verschilde van dat van de Gereformeerden. Dat het in die tijd nog zoeken was naar de identiteit van de VKB blijkt ook uit verschillende complexe en organisatorische vraagstukken. Zo kwam het bestuur ter ore dat de directeur van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk een hoog salaris kreeg. Mochten we daar als VKB iets van vinden? Tevens was onduidelijk wie de gesprekspartner was van de VKB bij de Protestantse Kerk in Nederland. Voorheen was dat het moderamen. Uiteindelijk bleken dit het bestuur en de directeur van de landelijke Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk te zijn. Bestuurlijk was dat even zoeken, maar we merkten wel dat als wij opwinding lieten blijken, dat toch gehoord werd, al werd het in die eerste jaren meestal niet gewaardeerd door de Protestantse Kerk in Nederland. Peter geeft toe dat best moeilijk te hebben gevonden en zelfs weleens gedacht te hebben aan opstappen. Maar gelukkig was er binnen het dagelijks bestuur de ruimte om open te spreken. Die relaties waren intensief en de ontmoetingen ook informeler: "We deelden lief en leed met elkaar." Al met al heeft het wel een jaar of 5 geduurd om de goede draai te vinden. Waar de VKB voorheen vooral de agenda van de Protestantse Kerk in Nederland volgde, kwam er nu ook meer een eigen agenda en een eigen strategie.

Peter weet zich nog goed zijn eerste afdelingsvergadering te herinneren. Dat was in het noorden van het land, in een kerkboerderij in het Groningse Haren. Hoewel Nederland natuurlijk maar een klein land is, kwam hij die avond terecht in een heel andere wereld. Er heerst toch een zekere 'couleur locale', een bepaalde gezonde achterdocht

en afstand. Iedereen doet het op zijn manier. Peter zegt daarover: "Ik vind het mooi dat je die lokale verschillen sterker terugziet bij kerkmensen dan in de maatschappij. Dat geeft ze gezicht en betekenis."

Gedurende zijn voorzitterschap heeft Peter zijn sporen nagelaten. Zo heeft hij er bijvoorbeeld voor gezorgd dat er bij congressen ook commerciële partijen betrokken werden, om voor kerkrentmeesters aantrekkelijk te blijven. Dat is nodig in een steeds sneller veranderende samenleving. Peter legt uit: "Het is de uitdaging om daarin iets te doen: de klassieke manier van werken, gaat op een gegeven moment niet meer, anders valt de steun die je nodig hebt weg. In mijn persoonlijke opvatting heb ik me altijd redelijk rebels opgesteld. De kerk is niet alleen een hoop stenen, maar het is geestelijk goed. Ik ben ook wel eens dominee genoemd in plaats van kerkrentmeester: aangehouden voor stoffelijke zaken, maar met een geestelijke benadering. Je probeert kerkbeheer wel te programmeren, maar het is geen programma. De kerk is van ons allemaal, en daarmee bedoel ik niet alleen de leden, maar echt iedereen. De kerk is je thuis en thuis mag je altijd binnen, of je gelooft of niet. Je moet woekeren met je talenten en gaven en ze niet in de grond stoppen. Dat vind ik in algemene zin onvereenigbaar met het sluiten van kerken. Dan is een kerk geen thuis meer. Gebruik de kerk, gooi hem open. Niet als een minimuseum, maar als een plaats voor iedereen. Ook voor die zwerver die een plaats zoekt om te overnachten. Daar ben ik heel radicaal in. Ik lees ook nergens in de Bijbel dat Jezus onnodig zuinig was op zijn spullen."

2018 - Het erelidmaatschap

2020 - 100-jarig bestaan van de VKB
(artikel uit Kerkbeheer 2012)

Voorzitter VKB op Congres over toekomst kerkrentmeester

"In 2020 met elkaar bij welzijn en leven een machtig mooi feest bouwen"

De voorzitter van het hoofdbestuur van de VKB, mr. Peter A. de Lange, sprak tijdens het VKB-Congres dat op 21 april 2012 in Nieuwegein werd gehouden, zijn jaarrede uit. Deze jaarrede stond in het teken van de kerkrentmeester anno 2020. De heer De Lange neemt in zijn jaarredes altijd een passage op waarin een rolijke noot is waar te nemen. Hij had daarom zijn rede de titel "Kerkrentmeester anno 2020 — Nieuwe Gein?" gegeven.

De blik vooruit

De heer De Lange: "Vandaag zijn wij hier in Nieuwegein als kerkrentmeesters en genodigden samen om met elkaar te spreken over kerkrentmeesterlijke zaken die wij delen, amen nadenken over zaken die ons andagde de dag raken. Maar niet alleen dat. Wij willen onze blik ook naar voren richten. Het zoeken naar

De heer De Lange neemt nog even zijn stukken door.

2009 zijn het er nog ruim 26.000. " We zijn inmiddels weer enkele jaren verder. De afkalking is ongetwijfeld verder gegaan.

part die ontwikkeling ook in een beeld van verandering, van transformatie, en ook in een veranderende visie op het belang en de betekenis van een kerkgebouw.

NRC Weekend publiceerde in maart een artikel over nieuwe kerken. "Nederland ontkerkelijkt in hoog tempo. Maar de evangelische en orthodox christelijke gemeenten breiden juist uit. Die investeren in de komende twee jaar voor ruim 150 miljoen euro in 50 nieuwe kerken." In het artikel zien we een grote diversiteit. Het duurste nieuwbouwproject is van de evangelische Levende Steen gemeente in Spijkensse. Voor elf miljoen euro moet dit jaar een theater/evangeliecentrum vrijrijzen, met 2.000 zitplaatsen voor de 2.000 leden. Het duurste herenbouwwerk is van PKN Heerzerveen.

HEDEN

We vragen Peter waarom hij juist op dit moment aftreedt als voorzitter van de VKB. Het antwoord daarop is heel eenvoudig: "Dit was statutair gezien het moment om af te treden. Eigenlijk zat ik al over mijn termijn, maar er liepen nog verschillende zaken die om aanblijven vroegen. De veranderingen binnen de VKB die eraan zitten te komen heb ik een eind mee willen dragen. En dan is het op een gegeven moment genoeg." Juist nu de VKB een nieuwe fase ingaat, vindt Peter dat het tijd wordt voor een ander gezicht. Want dat is wel wat je bent als voorzitter. Nu er een stabiele situatie is met voldoende bestuurskracht kan hij met een gerust hart aftreden.

Het erelidmaatschap dat Peter ontving tijdens het afscheidssymposium op 23 november beschouwt hij als heel eervol. "Zoiets raakt je. Ik ben daar heel dankbaar voor." De oorkonde zal dan ook een mooie plek krijgen in zijn studeerkamer.

Naam: Peter Arie de Lange
Geboren: Rhoon, 1962
Beroep: advocaat, partner bij Vos & De Lange Advocaten

Peter is 33 jaar getrouwd met Marion en samen hebben zij 3 zonen in de leeftijd van 23 tot 28 jaar. Marion en Peter houden beiden van reizen. Vorig jaar hebben ze op de bonnefooi een maand lang door Afrika gereisd. Nu er meer tijd vrij is, kunnen ze meer reisplannen gaan maken.

TOEKOMST

Eenmaal besmet met het kerkrentmeestervirus, raak je dat nooit meer kwijt: met ingang van het nieuwe jaar wordt Peter bevestigd als ouderling-kerkrentmeester in de Hervormde Gemeente te Piershil. "Kerkbeheer heeft mijn passie en ik heb nog wat kennis. Nu ik tijd over heb, kan ik die hiervoor gebruiken."

Ook bij de VKB zal Peter in elk geval nog enige tijd betrokken blijven, want hij maakt deel uit van de jubileumcommissie die druk bezig is met de voorbereidingen van het 100-jarig bestaan van de VKB. "Op dit moment zitten we nog in de fase van brainstorming. Ons uitgangspunt is dat we iets willen organiseren waar onze achterban blij van wordt, een feest waar je aan mee kunt doen." Peter vindt het erg leuk om op deze manier zonder bestuurlijke agenda mee te denken over het jubileum.

Maar ook op andere gebieden ligt er nog wat in het verschiet. "Destijds ben ik afgestudeerd op Rechten en Taal. De taal fascineert me. Alles wat je ziet ontstaat in ons schrift eigenlijk uit een combinatie van 26 lettertekens. Hoe bijzonder. En welke taal heeft godsdienst en religie dan? Hoe beschrijf je het geestelijke?" Peter is op zoek naar het DNA in de taal en is bezig met het vormen van een taaldatabase.

De toekomst van de VKB ziet Peter zonnig. "Er ligt een mooie koers klaar met realistische organisatie voor de plaatselijke gemeenten. Innovatie en vernieuwing hoort bij kerk-zijn. En dat is dan ook wat Peter wil meegeven: "Vernieuw! Dan kun je ook aantrekkelijk worden voor jongeren. Betrek iedereen erbij, wees niet exclusief. We zijn geen eliteclubje. Er is ons iets toevertrouwd en dat is niet vrijblijvend."

De partners van de VKB

Tekst Nico de Jong

Vanaf 2017 zijn we als VKB gestart om een partnernetwerk op te zetten. Hiermee geven we onze leden inzicht welke organisaties en bedrijven er op bepaalde gebieden een specialisme in huis hebben. Tegelijkertijd hebben deze specialisten de mogelijkheid om zich gericht te presenteren bij de leden van de VKB.

We hebben alle partners ingedeeld in de beleidsvelden waarmee de VKB al geruime tijd werkt. Inmiddels zijn er in totaal 24 partners aan onze vereniging verbonden.

Detailinformatie van de betreffende partners kunt u vinden op de partnerpagina op onze website: <https://kerkrentmeester.nl/partners-en-adviseurs/>

Hiernaast geven we u een totaaloverzicht van de partners die op dit moment (per eind 2018) aan ons zijn verbonden. We zijn als vereniging geregeld in gesprek met potentiële partners die we aan ons netwerk kunnen toevoegen.

Indien u als kerkelijke gemeente nog graag een bepaald adviesgebied vertegenwoordigd zou zien, vernemen wij dat graag van u.

Beleidsterrein GEBOUWEN:

Akoestiek en Geluid:
Dialoog Church Sound
Geluidburo Akoestiek
Schaapsound

Architectuur:
Lakerveld Architectuur
Van Kooten Architectuur
Van Hoogevest Architectuur

Gebouwen (herbestemmen):
Doduva Ontwikkeling en Advies
Kaader kerkadvies

Inrichten en herinrichten kerkgebouwen:
Pim van Dijk Designs
VDKL interieurarchitectuur

Installatie-advies:
DWA
Physitec
Pluimers isolatie

Kerkomroep:
Kerkomroep.nl

Veiligheid:
Van Rijn Brandbeveiliging

Beleidsterrein MENSEN:

Verhuizingen predikanten:
Mondial Verhuizingen

Arbo-advies:
DB Arbo Advies

Beleidsterrein GELD:

Accountantskantoren:
Driebergen Accountants
Van Ree Accountants
Verstegen Accountants en adviseurs

Beleidsterrein ORGANISATIE:

Gemeenteadvisering & gemeentebegeleiding:
Kerkvitaal

Juridisch advies:
Van Kooten Advocaten

Kerk Mediation:
KerkDialoog

ICT en automatisering:
Aspect ICT

Wijziging regeling woonbijdrage predikanten

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Istock

In december viel er bij de predikanten en bij de colleges van kerkrentmeesters een circulaire op de mat. Immers, de arbeidsvoorwaarden voor predikanten worden in onze kerk centraal geregeld. Rond de woonbijdrage van predikanten die een pastorie van de kerk bewonen, moest er iets gebeuren. Vooral de predikanten die zagen dat de woonbijdrage omhoog gaat, en een enkel kerkbestuur dat zag dat de woonbijdrage omlaag gaat, schrokken en trekken aan de bel. Hoe zit dat, en wat vindt de VKB?

Achtergrond

Bij een inspectie van het pensioenfonds bleek er een ongerijmdheid met het pensioenreglement. Immers woongenot waarvoor niet (voldoende) betaald wordt, is inkomen in natura. Ook inkomen in natura hoort bij de grondslag voor de pensioenafdracht. Dus: òf er dient voldoende voor het woongenot betaald te worden, òf er (daar waar er sprake is van inkomen in natura) dient extra pensioenpremie te worden afgedragen. Punt is dat de waarde van het woongenot afhankelijk is van de waarde van het huis. Die waarde wordt natuurlijk bepaald door de grootte en de kwaliteit van het huis, maar ook door marktomstandigheden. Dezelfde woningen in het Groningse land of in hartje Amsterdam zullen een andere (financiële) waarde hebben. Hoe bepaal je nu een redelijke maatstaf voor 'genoeg betaald'?

Overleg en besluitvorming

Deze kwestie is een punt van gesprek en onderhandeling geworden in het zogeheten Georganiseerd Overleg Predikanten (GOP) dat gaat over de arbeidsvoorwaarden voor de pre-

Wat is 'passend wonen' voor een predikant met een redelijk normaal middenklasse-inkomen

dikanten. Uiteindelijk is de nieuwe regeling vastgesteld door de Kleine Synode. In het GOP vertegenwoordigt de VKB de kerkrentmeesters (de gemeenten) en de Bond van Nederlandse Predikanten (BNP) de dominees. Er is niet gekozen voor bv. economische huurwaarde, maar voor een percentage van de WOZ-waarde. Het pensioenfonds wilde dat tenminste het fiscale percentage van 1,75 % zou worden gehanteerd. Het percentage is iets hoger geworden (1,98 %) om gelijk uit te komen met het totale bedrag dat pastoriebewonende predikanten nu gezamenlijk betalen.

De gekozen systematiek levert nog steeds een aantrekkelijke 'huur' op

voor de woning die je er voor krijgt (817,- per maand voor een huis van een half miljoen). Daarnaast is er voor elke op termijn 'ongewenste' situatie een overgangstijd van 5 jaar ingebouwd om eventueel tot herstelling te komen (verhuizing naar een goedkopere woning, waarbij verhuiskosten kunnen worden vergoed bijvoorbeeld). Ook is bereikt dat er geen terugwerkende kracht tot 2012 werd toegepast. Maar, zoals zo vaak bij dit soort algemene regelingen: op individueel niveau kan het verschillend uitpakken.

Redelijke aanpassing

Kortom: het is even wennen, en het zal hier en daar tot heroverweging dienen te leiden over de vraag wat 'passend wonen' betekent voor een predikant met een redelijk normaal middenklasse-inkomen. Misschien moet er wel een realistischer aanbod gedaan worden dan het huidige. In een bijdrage van mijn hand aan het jubileumboek van de BNP van 2018 heb ik geschreven over voor- en nadelen van de pastorieplicht voor gemeenten en de residentieplicht voor predikanten. Inmiddels bewoont zo'n ►

40 % van de predikanten een eigen woning. Het is tijd om ons diepgaander te bezinnen over de vraag of we beide 'plichten' niet gewoon dienen los te laten. Mobiliteit en flexibiliteit is algemeen geworden, ook onder 'gewone' burgers.

Voor nu geldt echter dat met name voor jongere predikanten en voor predikanten die in een pastorie met een hoge WOZ waarde (boven de vijf ton) wonen, de woonbijdrage zal stijgen. Bijvoorbeeld een startende predikant verdient ongeveer 3100,- bruto per maand en een predikant met 20 dienstjaren 5100,- bruto per maand. Dat zijn fatsoenlijke 'salarissen' voor 'gewone' academische professionals. Zodanig fatsoenlijk dat er geen grond is om richting de woonkosten andere maatstaven aan te leggen dan voor andere burgers met een inkomen in ons land. Woonlasten van 800,- tot 1000,- per maand zijn voor een gemiddeld middenklasse gezin heel normaal.

Een beginnend predikant betaalt nu 'maar' ongeveer 400,- woonbijdrage, of hij/zij nu in Amsterdam woont of in Delfzijl. En een predikant met 20 dienstjaren 670,-. Dat wordt uiteraard gevoeld als een verworven arbeids-

voorwaarde. Maar het zijn bedragen die je vandaag de dag in de studentensteden alleen al voor een enkele studentenkamer moet neertellen.

Schrijnende gevallen en maatwerk

In de circulaire die op de mat viel in december stond overigens, dat voor 'schrijnende gevallen' de Kleine Synode in maart 2019 nog nadere besluiten zal nemen. Wij willen als VKB graag voorbeelden van 'schrijnende gevallen' horen, zodat we over voorstellen ter oplossing kunnen meedenken. Maar 'schrijnend' is het volgens ons niet als woonbijdragen (bij de traktementen die we in onze kerk aan predikanten betalen) op termijn omhoog gaan richting 800,- à 1000,-, als er ook gewoond wordt in een huis dat dat ook zeker waard is. Daar heeft de VKB - als vertegenwoordiger van de kerkrentmeesters - geen bezwaar tegen gehad in het overleg over deze regeling. En kerkrentmeesters kunnen dat ten overstaan van hun dominee(s), als dat nodig is, onzes inziens ook prima rechtvaardigen.

Schrijnend zou het wel kunnen zijn, als er werkelijk geen fatsoenlijk alternatief is, en men (dominee en ge-

meente) 'veroordeeld' is tot die éne pastorie die er is (die door marktontwikkelingen opeens heel veel waard is geworden). Daarmee ook die gemeenten die historische pastorieën hebben (al of niet in een ensemble met een kerkgebouw) met WOZ-waarde van ver boven de 5 ton. Dat loopt soms zelf op tot over het miljoen. En toch hecht je er als kerkbestuur aan dat juist dat huis bewoond wordt door de predikant (plus eventueel gezin/partner). Of er zijn (missionaire of diaconale) beleidsoverwegingen om een predikant juist in een 'dure' omgeving zich te willen laten vestigen (hartje Amsterdam bijvoorbeeld), terwijl dat gewoonweg niet kan onder de 5 ton. Moet er dan niet sprake zijn van een bovengrens aan de aan woonbijdrage (van bv. 1000,- per maand)?

Kortom: voor de predikanten die in 'extreem' dure pastorieën wonen en niet kunnen verhuizen, of daar waar kerkbesturen dat niet graag zien, moet er nog wel wat bedacht worden, maar over het algemeen pakt de oplossing die bedacht is om tegemoet te komen aan de eisen van het nu eenmaal geldige pensioenreglement aardig uit.

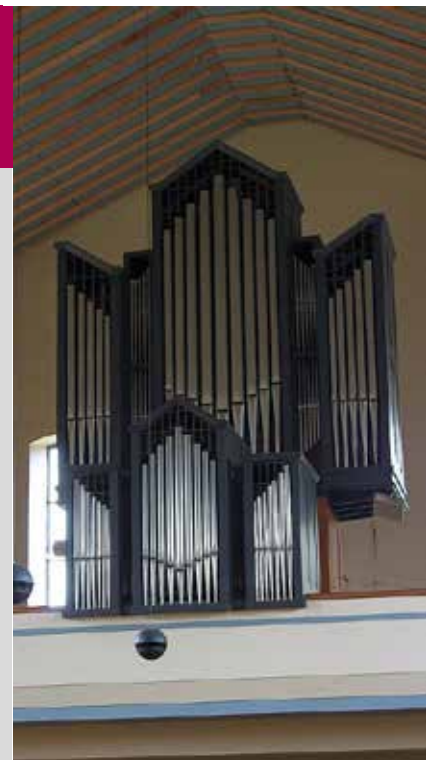

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

In totaal zijn er momenteel 6 orgels in de Orgelbank opgenomen. Alle aangeboden orgels kunt u raadplegen op onze website kerkmarkt.nl in de rubriek orgelbank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:
Centraal Bureau VKB
Tel. (078) 639 36 66
E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Geen noodklok, maar vreugdebel

Tekst en beeld Jos Aarnoudse

Voorafgaand aan de klimaatop in Polen, werd ons kantoor benaderd door Greenpeace. De vraag was of wij onze leden konden vragen om op een zekere dag om vijf voor twaalf de kerkklokken te laten luiden. Waren de kerkklokken niet altijd ook alarmklokken? De noodklok luiden, is dat niet een vast gezegde?

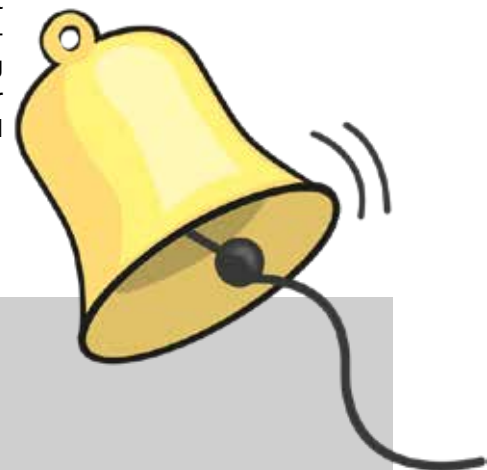
Ik maakte de woordvoerder duidelijk dat het in de kerk niet zo werkt dat je drie weken van tevoren ergens centraal zo'n vraag kunt droppen en dan kunt denken dat het overal geregeld wordt. Maar los van de procedurele onmogelijkheden, voerde ik ook een aantal inhoudelijke punten aan op grond waarvan we niet zo gecharmeerd zijn van het gebruik van kerkklokken voor 'alarmerende acties'.

In de eerste plaats is er binnen de Raad van Kerken in Nederland al eens afgesproken om hier terughoudend mee om te gaan, omdat kerkklokgeluid voor van alles en nog wat tot irritatie kan leiden bij omwonenden. Maar wat voor mij nog belangrijker is: dat hele gebruik van die klok als nood- en alarmklok is van oorsprong helemaal niet kerkelijk en wekt een volstrekt verkeerde associatie op. Zeker, toen ze er eenmaal waren, die torens en klokken, werden ze ook gebruikt om de tijd aan te geven en om te alarmeren, maar alzo was het niet vanaf den beginne.

De vroegste archeologische bewijzen voor het bestaan van luidklokken zijn gevonden in China. De luidklok komt dus vandaan. Via West-Azië drong de luidklok door in Europa. De eerste klokken werden er gegoten rond de 5e eeuw. Vanaf het begin was dat voor klokkentorens bij een christelijke kerk. In veel culturen worden muziekinstrumenten gebruikt, niet alleen om muziek te maken, maar ook om aandacht op te wekken, of om mensen bijeen te brengen. Zo ook klokken. Let op, nu gaat er iets gebeuren. In de Europese traditie is het luiden van klokken verbonden met de zondag. Veel mensen denken: dat was en is natuurlijk om de mensen op te roepen naar de kerk te gaan. Maar het ligt een beetje anders. Het is meer dan een functionele

oproep. Met de klokken wordt een nieuw begin ingeluid, het begin van een nieuwe dag, van een nieuwe week, van een nieuwe tijd, waarmee duister, kwaad en angst worden verdreven. Het grootste klokgeluid vindt plaats met Pasen. En elke zondagmorgen is het als het ware 'klein pasen'. Het is het begin van een nieuwe week, die je opnieuw starten mag vanuit het geloof dat de liefde sterker is dan de dood, dat het goede het kwaad overwint. Dat is niet omdat de wereld best meevalt, maar het betekent dat we de wereld kunnen blijven veranderen, omdat – zo geloven christenen nog steeds – God door Jezus Christus de wereld veranderd heeft.

Klokken worden ook geluid als in een kerk het Onze Vader wordt gebeden. Waarom? Omdat juist dat gebed zegt: laat het op aarde net zo mogen zijn als in de hemel, dat uw Koninkrijk kome. Klokken worden ook geluid, als er een uitvaart is. Ook dan is het klokgeluid vooral een teken van geloof en hoop. Wij geloven niet dat de dood ons klein krijgt, of dat de machten van de duisternis het laatste woord hebben. Kortom: als kerk moet je zuinig zijn op het luiden van de klokken. Doe het vooral vanuit en ten dienste van de positieve boodschap van Gods overwinning en niet vanuit de negatieve boodschap van alarmering of waarschuwing. Daar zijn tegenwoordig wel andere middelen voor.

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren?
Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl

De stelling:

Kerkbesturen dienen vandaag de dag de kerkklok niet meer in te zetten als zogeheten 'noodklok'

► Van Kooten Advocaten – Driemaal betrokken: mens, kerk en samenleving

Tekst Herman Ligtenber **Beeld** Maartje Geels | Hollandse Hoogte

Gedurende de afgelopen ruim tien jaren groeide de sector Kerk & Recht bij Van Kooten Advocaten (VKA) onafgebroken. Niet alleen de hoeveelheid kerkelijke procedures, maar vooral ook het advieswerk namen hand over hand toe. De trend van juridisering van de samenleving gaat aan de kerken niet voorbij. Mr. dr. Teunis van Kooten, mr. Lianne van Kooten-de Jong en mr. Gerrit van den Brink vormen binnen VKA een driemanschap dat de kerkrechtelijke zaken behartigt. Dat elk van hen als ambtsdrager in een kerkelijke gemeente actief is geweest, helpt wel bij het aanvoelen van de sfeer en de verhoudingen waarin een juridisch probleem om een passende oplossing vraagt.

▲ (links) *mr. dr. T. (Teunis) van Kooten*

▲ (rechts) *mr. C.A. (Lianne) van Kooten-de Jong*

◀ *mr. G. (Gerrit) van den Brink*

In de adviespraktijk van de advocatuur gaat het onvermijdelijk steeds weer om problemen. Soms betreft dit een verstoorde verhouding tussen een gemeente en haar predikant, kerkelijk werker of organist. Ook brengt de krimp in de kerk vragen naar voren over het voortgezet gebruik van kerkgebouwen die te groot zijn geworden. Afstoten of, deels op andere wijze, in gebruik houden, is een onderwerp waaraan tal van juridische haken en ogen zitten. Hierbij valt te denken aan de eisen die de kerkorde stelt, of de monumentale status van een gebouw, of van voorschriften op het vlak van de ruimtelijke ordening. Daar doorheen spelen dan de visieverschillen op toekomstig gebruik van het gebouw. Juist in deze omstandigheden blijkt vaak hoe diep emotioneel mensen zich aan zo'n plaats in een buurt verbonden voelen.

Daarnaast levert de groeiende aandacht van politiek en bestuur voor de scheiding van kerk en staat tal van situaties op waarin de kerk haar positie opnieuw doordenken moet.

Mens

"In geval van vervreemding tussen gemeente en predikant is lang niet altijd enkel sprake van disfunctioneren van de predikant", zegt Gerrit van den Brink, die opgroeide op het Veluwe platteland. "Soms werkt het gewoon niet, of niet meer, tussen predikant en kerkenraad. De problemen ontstaan doorgaans pas echt nadat partijen elk voor zich wel inzien dat het zo niet goed verder kan. Helaas komt het - ook binnen de kerk - regelmatig voor dat er dan elementaire rechtsregels worden geschonden, zoals het toepassen van hoor en wederhoor. Ook na jaren ervaring word ik vaak getroffen door het gemak waarmee dit vergeten kan worden. Tijdig professionele assistentie inroepen, kan veel ellende voorkomen."

Van den Brink voerde vele procedures voor Regionale Colleges voor het opzicht, onder meer vanwege de schending van elementaire rechtsregels in de verhouding tussen de kerkenraad en een ambtsdrager. "Op dat vlak valt er voor kerkenraden nog veel te leren", stelt Van den Brink, "gevoel voor eerlijke behandeling, juist in de kerk conflictsituaties met een predikant, kerkelijk werker, of werknemer, zou in de genen moeten zitten."

Kerk

Lianne de Jong kent het boerenbedrijf vanaf haar jeugd-jaren. Het is dan ook geen verrassing dat agrarisch recht tot haar specialisme uitgroeide. Vandaar is het geen grote stap naar vastgoed, en dus ook kerkelijk vastgoed. Ze kan er gepassioneerd over vertellen. "Op veel plaatsen in het land wordt de kerk gedwongen gebouwen af te stoten. Vaak vervulden deze gebouwen gedurende decennia een centrale rol in buurt of wijk. Een rol die ook nu nog door teveel mensen gemist zal worden om volledig te hoeven verdwijnen. Het is dan verstandig om goed te kijken of combinaties gemaakt kunnen worden, van hergebruik van de kerkgebouwen, voor wonen bijvoorbeeld, met handhaving van een beperktere ruimte voor kerkelijke - en buurtactiviteiten. Soms lukt het om een gedeelte van kerkgebouwen te herbestemmen voor bijvoorbeeld woonruimte en een gedeelte te handhaven voor kerkelijk gebruik, met voor het college van kerkrentmeesters gesloten beurs. Dit soort vormen van voortgezet gebruik van kerkelijk vastgoed vereist goede doordenking, ook voor wat betreft de juridische consequenties die daaraan verbonden zijn. Het is in veel gevallen belangrijk om ervoor te zorgen dat voortgezet kerkelijk gebruik niet te veel gaat lijden onder de nieuwe functies van het gebouw. Is er voor de zondag voldoende parkeergelegenheid? Mag er een klok geluid worden?"

Veel tijd besteedt De Jong aan kwesties rond pacht en (ver)huur, ook van kerkelijk onroerend goed. De pachtregels vormen een aparte afdeling in het recht. Vanuit Brussel komt regelgeving tot stand betreffende toeslagen, fosfaatrechten en dergelijke. Het komt nogal eens voor dat kerkrentmeesters hier onvoldoende op letten. De specialistische kennis ontbreekt daarvoor. Dat geldt ook nogal eens voor de verhuur van kerkelijke ruimten.

Samenleving

Teunis van Kooten promoveerde in 2017 op een proefschrift over het begrip kerkgenootschap, zoals dat gedurende het verloop van de laatste tweehonderd jaar van karakter veranderde. De rechtsregels en de inrichting van

de rechtstaat evolueren mee met de veranderingen van de samenleving. Van Kooten: "Terwijl in het verleden aan de kerken tal van rechten werden toegekend, welke breed gedragen werden in de samenleving, is tegenwoordig een klimaat ontstaan waarin de kerken terdege rekening hebben te houden met de normen die een post-christelijke samenleving stelt. Zo moeten de kerken met name ook bij verhuur - en personeelsaangelegenheden steeds meer rekening houden met de eisen van gelijke behandeling. De kerken moeten ook naar buiten toe goed duidelijk maken wie namens hen zaken mag doen. De kerkorde van de PKN geeft hiervoor duidelijke regels, maar deze worden niet altijd even goed gevolgd. Je kunt er echter niet meer op voorhand van uitgaan dat de buitenwacht weet wat een kerkrentmeester is, en wat die precies doet of mag doen."

Van Kooten deed vanuit tal van verschillende rollen ervaring op met het bestuur van de kerk, en de daarbij soms optredende problematieken als de losmaking van een predikant, sluiting en hergebruik van kerkgebouwen, of de toekomst van - soms stokoude - semi-kerkelijke juridische entiteiten. Naast gewoon kerklid was hij, evenals zijn beide collega's, ouderling (kerkvoogd, later kerkrentmeester) in een protestantse gemeente. Ook was hij ruim acht jaar lang scriba van de Protestantse gemeente Utrecht. Deze all-round ervaring komt goed van pas bij de voortdurende bezinning op thema's op het snijvlak van kerk en recht. Als advocaat probeert hij, zoveel als mogelijk is, conflicten in de kiem te smoren, om doorgaans langdurige procedures te voorkomen. Wanneer dat niet lukt, bijvoorbeeld omdat de wederpartij alle redelijkheid uit het oog is verloren, dan wordt het procederen niet geschuwd om te komen tot een voor de cliënt aanvaardbare oplossing. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij conflicten met particulieren of bedrijven met wie een kerkelijke gemeente zaken heeft gedaan.

Van Kooten: "Het blijkt altijd weer een uitdaging om in conflictueuze omstandigheden een zakelijke discussie te voeren. Zeker in de kerk, die in organisatorisch opzicht voor een belangrijk deel gedragen wordt door vrijwilligers, blijkt het moeilijk de elementaire rechtsregels in het oog te houden. Er wordt vaak vanuit de emotie gereageerd en dat blijkt de problemen vaak onnodig uit te vergroten. Hoewel er vaak vanuit louter goede bedoelingen wordt gehandeld, komt het voor dat beslissingen achteraf zeer onzakelijk uitpakken. Ik ben er daarom gelukkig mee dat onze praktijk tegenwoordig minstens evenzeer een adviespraktijk is geworden, dan dat er geprocedeerd moet worden. Niet dat ik tegen dat laatste bezwaar heb, overigens, maar de emotionele druk die hiervan vaak uitgaat op partijen, zou ik ze wel eens willen besparen."

De kerkrecht deskundigen van Van Kooten Advocaten werken elk vanuit eigen deskundigheid steeds nauw met elkaar samen. Voor leden van de Vereniging voor Kerkmeesterlijk beheer binnen de PKN geldt een voordelig tarief.

► www.vankootenadvocaten.nl

Jaap van Beelen

Wilbert van Iperen

Classispredikant

Tekst dr. Jaap van Beelen, classispredikant Classis Gelderland Zuid & Oost en dr. Wilbert van Iperen, classispredikant Classis Veluwe

In het visiedocument 'Kerk 2025 - Waar een Woord is, is een weg' komen we de eerste contouren tegen van de classispredikant. Hij wordt in dat document nog 'voorzitter' genoemd, maar dan is al duidelijk dat men niet denkt aan een 'regelbaas'. We lezen over deze persoon dat hij het persoonlijke gezicht van de classis is, dat hij de saamhorigheid van de gemeenten in de classis belichaamt en als 'pastor pastorum' een herderlijke functie heeft. De pastorale invulling van het ambt wordt bevestigd door de naam die de generale synode uiteindelijk gekozen heeft: classispredikant.

Een belangrijke taak van de classispredikant is het periodiek bezoeken van de gemeenten in de classis. Sleutelwoorden in zijn benadering zijn: inspireren, bemoedigen, adviseren en doorverwijzen. Tijdens het bezoek staat het gesprek over geloof en geloofsbeleving bij de predikanten, kerkelijk werkers en de ambtsdragers centraal. De classispredikant hoort wat er leeft in de gemeente door vragen te stellen als: Waar bent u dankbaar voor? Wat gaat goed? Waar verlangt u naar? Waar maakt u zich zorgen over? Doel is elkaar te bepalen bij de kern van het kerk van Christus zijn: leven vanuit het Woord, in gemeenschap met elkaar en ten dienste van de wereld.

De classispredikant kan tijdens het bezoek ook een kritische spiegel voorhouden. Komen we als gemeente toe aan onze roeping? Zijn er mogelijkheden voor een of andere vorm van samenwerking met andere gemeenten? Is de predikant nog op zijn of haar plek (mobiliteit bespreekbaar maken)? Zijn de colleges qua kerkordelijke regels en qua bestuurskracht voldoende bemenst? In de kerk spreken we in dit verband over het 'toezien'. Naast vrijblijvende en niet-vrijblijvende adviezen kan de classispredikant tijdelijke maatregelen treffen. Dat is een middel dat niet lichtvaardig ingezet zal worden. Als hij hiertoe overgaat, moet de classispredikant de tijdelijke maatregel

zo spoedig mogelijk voorleggen aan het breed moderamen van de classis. Daar wordt besloten of de maatregel van kracht blijft of niet.

In de bovengenoemde ontmoetingen met de kerkenraden treft de classispredikant ook de ouderlingen-kerkrentmeester. Er is geen aparte ontmoeting met de colleges. Als classispredikant schuiven wij zoveel mogelijk aan bij de vergaderingen van het CCBB. We gaan niet over de financiën (dat is de taak van het Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken), maar het is wel goed om het materiële en het geestelijke aspect van gemeente-zijn op elkaar betrokken te laten zijn, en zeker niet te zien als tegenstellingen.

Als classispredikanten van Classis Veluwe en Classis Gelderland Zuid & Oost stellen we contact met de afdeling Gelderland van de Vereniging voor Kerkmeesterlijk Beheer op prijs. Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid delen we het uitgangspunt dat we er willen zijn ten dienste van de gemeenten in onze classes. We kunnen elkaar versterken en prikkelen in het nadenken over de verhouding tussen de geloofsgemeenschap en het beheer van de vermogens. Want ook de VKB heeft een geestelijke taak en opdracht: zij dient de kerk en dús ook de Heer van de Kerk. Wij wensen daarbij de ouderlingen-kerkrentmeester vreugde, moed, wijsheid en bovenal Gods zegen toe bij hun verantwoordelijke taken.

MAANDELIJKSE CARTOON

VANWEGE DE ONTKERKELIJKING MOETEN WE MISSCHIEN CREATIEF OMGAAN MET ONS KERK-ZIJN

► **Start Actie Kerkbalans 2019**

Voor de campagne van 2019 is het thema "Geef voor je kerk". De actieperiode is van 19 januari t/m 2 februari 2019.

► **Provinciale voorlichtingsbijeenkomsten Kerkenvisies**

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt de komende drie jaar ca. 3 miljoen euro per jaar beschikbaar voor het opstellen van integrale kerkenvisies. De middelen worden vanaf 1 januari 2019 beschikbaar gesteld aan gemeenten die voornemens zijn om zo'n integrale kerkenvisie op te stellen. Met een integrale kerkenvisie wordt bedoeld dat gemeenten, kerkeigenaren, erfgoedorganisaties en betrokken burgers gezamenlijk een strategische visie ontwikkelen op een duurzame toekomst voor het totale kerkenbestand binnen een gemeente. Maar wat houdt zo'n kerkenvisie nu precies in? En wat kunnen we leren van eerdere ervaringen? Om hier meer informatie over te geven worden er van januari tot en met september 10 bijeenkomsten georganiseerd. Zie pagina 26 voor meer informatie. Website: www.toekomstreligieuserfgoed.nl

► **Kerkenbeurs Nederland 2019**

Helderblauw organiseert 22-23 maart een facilitaire vakbeurs voor kerken. De locatie is de Jaarbeurs in Utrecht. Website: www.kerkenbeurs.nl

Kalender voor kerkrentmeesters

Januari:

- Aandacht voor wijzigingen op het terrein van de belastingen, sociale verzekeringswetten en pensioenpremies.
- De verzekeringsportefeuille nagaan.
- Evaluatie risico-inventarisatie waarover elke kerkelijke gemeente dient te beschikken.
- Betalen Maandnota.

Februari:

- Registratie toezeggingen Kerkbalans 2019
- Inventarisatie van de opmerkingen van de Kerkbalanslopers en deze, indien dit noodzakelijk mocht zijn (b.v. opmerkingen van pastorale aard), doorgeven aan de overige leden van de kerkenraad.
- Mededelingen in het kerkblad over een indicatie van de resultaten van de actie Kerkbalans
- Bespreking van deze resultaten in het college van kerkrentmeesters.
- Betalen Maandnota
- Uiterlijk 31 maart 2019 instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Voorlichtingsboek 'Ruimte'

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz. Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten. Tenslotte kan dit boekje op gemeentevonden gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente. 'Ruimte' is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 2,92 (VKB-ledenprijs € 2,65) exclusief verzendkosten.

Handleiding voor kerkrentmeesters

Leverbaar is de 20e en herziene druk van de Handleiding voor kerkrentmeesters. Het boekje is een naslagwerk en verwijsgids voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk. De kosten voor de handleiding zijn € 14,58 (VKB-ledenprijs € 13,25) exclusief verzendkosten.

Het voorlichtingsboekje en de handleiding zijn verkrijgbaar via de webshop: www.kerkrentmeester.nl. Of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

Het vier-ogen-principe

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Protestantse Kerk in Nederland

Bij ons bureau kwam de vraag binnen of de functie van een 'administrateur-penningmeester' ingevuld mag worden door een diaken dan wel door een kerkrentmeester.

Interessant was natuurlijk de combinatie 'administrateur-penningmeester'. Van belang is immers, wat verstaan wordt onder een administrateur-penningmeester.

Bepaald is in onze kerkorde dat de boekhouding en het middelenbeheer niet in één hand mogen zijn (ordinantie 11-2-5 en 11-3-2). Het gaat om het vier-ogen-principe: degene die finaal de betalingsopdrachten geeft, mag niet dezelfde zijn die mogelijk de boekhouding kan manipuleren. De boekhouder kan de betalingsopdrachten wel klaar maken, als ze maar door een ander worden gefiatteerd.

Dus wat wordt nu verstaan onder een administrateur-penningmeester in de vraagstelling zoals we kregen?

Elk college hoort formeel een voorzitter, een secretaris en een penningmeester te hebben. Nu kan de penningmeester best ook de boekhouding doen, maar dan zal er in het college iemand anders moeten worden aangewezen die de betalingen accordeert (bijvoorbeeld de voorzitter). Bij het college van kerkrentmeesters dient de voorzitter een ouderling-kerkrentmeester te zijn. Secretaris en penningmeester kunnen 'gewoon' kerkrentmeester zijn.

Bij de kerkordewijziging in kader van Kerk 2025 is zo'n onderscheid ook binnen de colleges van diakenen gemaakt. Naast de diakenen (ambtsdrager en ook lid van de kerkenraad) zijn er benoemde diaconale rentmeesters gekomen (volledig lid en bevoegd binnen een college van diakenen, maar niet behorend tot de kerkenraad).

Vaak wordt er gewerkt met een aparte boekhouder. Kan die lid van het college van kerkrentmeesters zijn? Ja, dat kan, zowel als ouderling-kerkrentmeester als als gewoon kerkrentmeester (mits bovenstaande scheiding, dus het vier-ogen-principe, maar is geregeld en ook beschreven is). Moet de boekhouder lid zijn van het college van kerkrentmeesters? Nee, het moet niet, het mag.

Kan een aparte boekhouder lid zijn van het college van diakenen? Ja, dat kan, zowel als diaken als als diaconaal rentmeester (mits bovenstaande scheiding, dus het vier-ogen-principe maar is geregeld en ook is beschreven).

Moet de boekhouder lid zijn van het college van diakenen? Nee, het moet niet, het mag.

Soms doet de boekhouder zowel de administratie van het college van kerkrentmeesters als van het college van diakenen. Kan iemand zowel lid van het college van kerkrentmeesters zijn als van het college van diakenen? Nee, dat kan weer niet.

In de kennisbank op de website van de VKB vindt u model instructies voor een penningmeester en voor een administrateur. Zie op de volgende webpagina (scrollen tot onderaan): <https://kerkrentmeester.nl/kennisbank/begroting-jaarrekening>

■ Provinciale Voorlichtingsbijeenkomsten Kerkenvisies

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt de komende drie jaar ca. 3 miljoen euro per jaar beschikbaar voor het opstellen van integrale kerkenvisies. De middelen worden vanaf 1 januari 2019 beschikbaar gesteld aan gemeenten die voornemens zijn om zo'n integrale kerkenvisie op te stellen. Met een integrale kerkenvisies wordt bedoeld dat gemeenten, kerkeigenaren, erfgoedorganisaties en betrokken burgers gezamenlijk een strategisch visie ontwikkelen op een duurzame toekomst voor het totale kerkenbestand binnen een gemeente. Maar wat houdt zo'n kerkenvisie nu precies in? En wat kunnen we leren van eerdere ervaringen? Om hier meer informatie over te geven worden 10 bijeenkomsten georganiseerd.

Aanmelden

Voor vragen over de bijeenkomst of u om u aan te melden kunt u terecht bij de websites van de hieronder genoemde steunpunten cultureel erfgoed. Op de website is ook meer informatie over plaats en tijd-

stip van de betreffende bijeenkomst beschikbaar.

Programma

Tijdens de bijeenkomsten van een dagdeel is er aandacht voor wat een kerkenvisie is. Praktijken, kennis- en ervaring met kerkenvisies wordt gedeeld en per provincie zal er aandacht gegeven worden aan specifieke thema's, programma's, regelingen of het kennisaanbod op het terrein van religieus erfgoed. Er is ook een interactief gedeelte waarin volop ruimte is om elkaar te ontmoeten, vraag en antwoord uit te wisselen en nieuwe kerkenvisies te initiëren.

Voor wie is de bijeenkomst bedoeld

De bijeenkomsten zijn bedoeld voor partijen die aan de slag willen met een kerkenvisie: vertegenwoordigers van gemeenten, bestuurders van kerkgenootschappen en parochies, erfgoed- en burgerorganisaties.

Organisatie

De organisatie van de bijeenkomsten

is in handen van de provinciale steunpunten cultureel erfgoed en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Partners van de RCE in het Programma Toekomst Religieus Erfgoed (www.toekomstreligieuserfgoed.nl) zijn hier nauw bij betrokken of participeren in het programma.

Provincie	Datum	Organisatie	Aanmelden via link
Gelderland	23-Jan	Gelders Genootschap	www.geldersgenootschap.nl
Limburg	24-Jan	Steunpunt Archeologie & Monumentenzorg Limburg	www.sam-limburg.nl
Zeeland	14-Feb	Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland	www.scez.nl
Noord-Brabant	21-Feb	Monumentenhuis Noord-Brabant	www.monumentenhuisbrabant.nl
Overijssel	7-Mar	Het Oversticht	www.hetoversticht.nl
Flevoland	21-Mar	Stichting Archeologie en Monumenten Flevoland	www.samflevoland.nl
Zuid-Holland	21-Mar	Erfgoedhuis Zuid-Holland	www.erfgoedhuis-zh.nl
Utrecht	28-Mar	Mooisticht	www.mooisticht.nl
Groningen-	18-Apr	Libau/Steunpunt	www.libau.nl
Friesland-		Monumentenzorg	www.monumentenzorgfryslan.nl
Drenthe		Fryslân/Steunpunt Drenthe	www.erfgoeddrenthe.nl
Noord-Holland	12-Sep	Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland	www.steunpunterfgoednh.nl

■ Benefietdiner brengt € 18.000 op voor restauratie Dorpskerk

De 506 jaar oude Dorpskerk is het 'oudste huis van Barendrecht' en het wordt langzaam maar zeker ook het best onderhouden Rijksmonument van deze gemeente. Dat alles dankzij een al velen jaren bestaande structuur, waarbij het grootste deel van de financiering van grotere restauraties kon en kan worden gefinancierd buiten de last van de Protestantse Gemeente Barendrecht.

Een belangrijke rol daarbij speelt de onafhankelijke stichting 'Vrienden van de Dorpskerk te Barendrecht'. Deze stichting, waarin ook de plaatselijke kerkrentmeesters zijn vertegenwoordigd, heeft in de afgelopen decennia enkele honderdduizenden euro's bijeengebracht voor de instandhouding van dit monumentale godshuis!

Zo werden de restauraties van de binnenmuren, het monumentale houten interieur en de renovatie van het Dorpskerkorgel grotendeels door 'de Vrienden' gefinancierd. Nu is de restauratie gepland van het 16 eeuwse torenuurwerk, de luidklok uit 1759 en de eeuwenoude klokkenstoel. De vriendenstichting heeft besloten de daarvoor benodigde € 45.000 te financieren. Een groot gedeelte van dit bedrag was reeds in kas, ontvangen via giften, meerjarige schenkingen en legaten. De ontbrekende € 20.000 is dezer dagen bijeengebracht door een wel heel bijzondere actie. De Vrienden hebben toestemming gekregen van de wijkkerkenraad om voor deze bijzondere gelegenheid een benefietdiner bij kaarslicht te mogen organiseren in

de monumentale Dorpskerk. Alle banken en stoelen werden tijdelijk opgeslagen en vervangen door grote ronde tafels, waaraan zo'n 200 personen konden aanschuiven voor een benefietdiner. Individuen en bedrijven konden plaatsen of hele tafels reserveren voor € 150 per couvert. Op 7 december jl. was de Dorpskerk omgetoverd tot een unieke herberg waar bijna 200 Vrienden genoten van een exclusief diner, dat werd verzorgd door het restaurant dat tegenover de Dorpskerk is gelegen. Bedrijven en particulieren sponsorden dit benefietdiner en/of reserveerden zo'n 200 plaatsen. Tijdens het diner werd een kerkveiling gehouden die ook nog eens een paar duizend euro opleverde. Aan het eind van de avond overhandigde stichtingsvoorzitter Wim Vonk en Burgemeester Jan van Belzen een cheque van € 15.000 aan een trotse kerkrentmeester Simon Hoek, 'Wat is onze Dorpskerk rijk met zulke Vrienden' zei de dankbare kerkrentmeester. Al bij het overhandigen van de cheque was overigens duidelijk dat de opbrengst enkele duizenden euro's hoger was uitvallen dan voorzien. Inmiddels is er zo'n € 20.000 binnengekomen en kunnen de kerkrentmeesters van de Dorpskerk hun plannen voor de restauratie in 2019 gaan uitvoeren.

Voor meer informatie zie de uitgebreide website:
www.dorpskerkbarendrecht.nl

Simon Hoek, Ouderling-kerkrentmeester Dorpskerk Barendrecht

De heer Hoek heeft in een artikel beschreven hoe zij al vele jaren een financieringsvorm hebben om grotere restauraties te kunnen financieren buiten de last van het College van Kerkrentmeesters.

U kunt het artikel lezen op de website:

www.kerkrentmeester.nl/media/verwijzingen/VKB_nieuwsbrieven/Artikel_Instandhouding_van_een_monumentale_DK_VKB.pdf

■ Protestantse Gemeente onder één dak met de katholieke kerk in Biddinghuizen

De kerkenraad van de Protestantse Gemeente Biddinghuizen gaat definitief akkoord met de verkoop van de huidige protestantse kerk en de aankoop en verbouw van het katholieke deel van De Voorhof. Ook de financiële onderbouwing is goedgekeurd.

Een maand geleden werden de leden van de Protestantse Gemeente geïnformeerd over de stand van zaken rond het multifunctioneel gebouw. Sindsdien heeft de kerkenraad besloten akkoord te gaan met de plannen en de financiële onderbouwing van het College van Kerkrentmeesters. De katholieke kerk had eerder al ingestemd. Het wachten is nu op de stichting Multifunctioneel Gebouw. Zodra die samen met de gemeente de financiën rond hebben, kan de bouw beginnen.

Bron: www.dedrontenaar.nl/biddinghuizen/kerkenraad-pg-biddinghuizen-krijgt-applaus-allelichten-staan-op-groen

GCBB, FRIS & ANBI

Tekst Jos Aarnoudse

Er is in 2018 een behoorlijke verandering ingezet binnen de Protestantse Kerk rond het financieel beheer en het toezicht daarop. Zoals wij het zien heeft dat met twee zaken te maken. Aan de ene kant 'Kerk 2025': de kerk zelf wil zich efficiënter en eenvoudiger organiseren ('terug naar de basis'). Aan de andere kant: de toenemende maatschappelijke druk tot financiële transparantie bij onder andere ANBI-organisaties.

Heel origineel is het niet, maar wel FRIS

GCBB

Om te komen tot een meer heldere aansturing en meer uniformiteit in de uitvoering door heel het land heen, heeft de Synode van de Protestantse Kerk in mei 2018 besloten tot het in instellen van een Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (GCBB). Dit GCBB heeft bevoegdheden gekregen om te sturen in de manier waarop het financieel beheer in de kerk, de gemeenten en de classes wordt ingericht, maar ook hoe de CCBB's (de Classicale Colleges voor de Behandeling van Beheerszaken) hun werk doen.

FRIS

Daarnaast is er parallel gewerkt aan FRIS. De letters FRIS staan voor: Financieel Rapportage en Informatie Systeem. Het is een digitaal instrument waarmee colleges van kerkrentmeesters vanaf oktober 2018 hun gegevens van begroting en jaarrekening kunnen indienen ten behoeve van de CCBB's. Begroting en jaarrekening dienen immers (naar de regels binnen onze kerk) voor een bepaalde datum te worden ingediend. Nu is het nog 'kunnen', maar vanaf eind 2019 wordt het 'moeten'.

Communicatie naar het land

Vanuit de landelijke organisatie van de kerk worden scriba's van kerkenraden, colleges van kerkrentmeesters en colleges van diakenen regelmatig geïnformeerd over deze ontwikkeling. Soms gaat dat via een (digitale) nieuwsbrief met links naar instructieve filmpjes of voorbeelden. Soms gaat dat ook met formele brieven.

Wat vindt de VKB?

Nu krijgen we als VKB vragen en reacties over de formele kant van deze ontwikkeling. Zeg maar het 'moeten', de bevoegdheden van het GCBB, de taal van 'richtlijnen', 'verplichtingen', 'voorschriften' etc. Dat wekt hier en daar wrevel. Grijpt dat niet in in de 'autonomie' van de gemeenten? Wat vindt de VKB hiervan?

VKB positief over achterliggende gedachte

De VKB is positief over de achterliggende gedachte, namelijk dat er meer uniformiteit en betere afstemming komt rond het financieel toezicht binnen de kerk. Een ook dat er meer en meer gedacht gaat worden vanuit een meerjarenperspectief. Dat daarvoor een overkoepelend college

nodig was om dit te stroomlijnen, hebben we kunnen volgen. Dat het – zeker gezien de maatschappelijke druk tot transparantie – de vrijblijvendheid voorbij dient te gaan, lijkt ons ook een goede zaak.

Toon die de muziek maakt

We snappen heel goed dat een College met bevoegdheden ook formele stukken en brieven dient te schrijven. Als we uniformering willen omdat dat de transparantie en de efficiëntie dient, moeten er ook knopen worden doorgehakt. Dan moet iedereen het op een zelfde manier gaan doen. Dat heet in het jargon al gauw: 'richtlijnen' en 'voorgeschreven modellen'. Maar het is wel de toon die de muziek maakt.

Wat wij als VKB belangrijk vinden is dat dit niet doorschiet (voor je het weet zitten we in een nieuwe bureaucratische vinkjescultuur), en dat steeds duidelijk wordt gemaakt wat de achterliggende noodzaak en gedachte is om wel degelijk het financieel beheer binnen onze kerk te stroomlijnen en door het hele land eenduidig te maken. Dat gebeurt ter wille van alle leden en vrienden van de kerk die aan de kerk geven. Dat gebeurt om het op termijn voor ieder die met financieel beheer in de kerk belast is eenvoudiger te maken. Dat gebeurt ter wille van de transparantie die de buitenwereld in toenemende mate van ons vraagt.

ANBI-ALERT

Toen het begon hebben is er met met man en macht in de kerk duidelijk gemaakt dat echt elke gemeente en diaconie ervoor moest zorgen dat de eigen ANBI gegevens gepubliceerd zouden worden op een website. En het lukte, veel gemeenten en diaconieën hadden hun gegevens gepubliceerd. Nu is kennelijk het nieuwtje eraf, of er is minder aandacht voor.

Toch moeten deze gegevens (verkorte jaarrekening) van het voorgaande jaar elk jaar voor 1 juli opnieuw openbaar gemaakt worden.

Uit steekproeven van de belastingdienst blijkt dat dit in 2018 behoorlijk is achtergebleven. Vandaar deze ANBI-ALERT. Als u de gegevens over 2017 nog niet hebt gepubliceerd: zo snel mogelijk doen. Inmiddels is 2018 voorbij: vergeet het dit jaar niet weer!

VKB lanceerde vergroening pastorieën

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Wikimedia Commons

In mei 2018 lanceerde de VKB een voorstel om de patstelling rond verduurzaming van pastorieën te doorbreken. Het voorstel werd omarmd door de BNP en ook binnen het Georganiseerd Overleg arbeidsvoorwaarden Predikanten (GOP). Regelmatig krijgen we vraag hoe het er nu mee staat.

Hoe ging het verder?

Hoewel er binnen het GOP positief werd gereageerd, zag men ook de nodige haken en ogen om het centraal te regelen. Is niet elke situatie zo eigen, dat we verder komen met modellen voor maatwerk, die verschillende partijen dan kunnen aanbevelen? Tevens was er binnen het GOP in 2018 de beweging gaande om te moeten nadenken over een andere systematiek rond het heffen van de woonbijdrage voor predikanten naar aanleiding van de interventie van het pensioenfonds (zie elders in dit blad). Welke mogelijkheid levert een aan de WOZ-waarde gerelateerde woonbijdrage op bij het doorbreken van de 'patstelling'. De patstelling is immers, dat tot nu toe gemeenten wel kunnen investeren in forse verduurzaming van een pastorie, maar geen hogere 'huur' kunnen vragen, terwijl de bewoner het is die de besparingen op energiekosten incasseert.

Werkgroepje VKB en BNP

Ondertussen zijn we met een werkgroepje van VKB en BNP bezig om nader te verkennen op welke manier op een objectieve manier kost en baat berekend kunnen worden, en welke modellen voor maatwerk we kunnen formuleren. Tegelijk dient de discussie zich aan in welke nabije toekomst een goed geïsoleerde woning niet 'gewoon' dient te zijn, en dan dus valt onder 'passende woonruimte' (die door de predikant zonder verdere kosten verwacht mag worden als pastorie). Voorlopig is er echter nog een wereld te winnen, waarbij reëler te verdelen zijn. We hopen in het eerste kwartaal van 2019 met concrete aanbevelingen te komen.

Alle pagina's van Kerkbeheer online doorzoekbaar

Vanaf medio januari zijn alle PDF- en Word pagina's die op de site geplaatst zijn met de zoekmachine op www.kerkrentmeester.nl doorzoekbaar. Dat geldt ook voor alle Kerkbeheer nummers vanaf het jaanummer 2011.

Dat is gemakkelijker dan jaargangen Kerkbeheer te gaan doorspitten met de index achterin ieder (papieren) decembernummer, hoe waardevol die index ook is. Als u nu een vraag over een bepaald onderwerp hebt geeft u dat onderwerp aan in het zoekvenster rechtsboven in de homepage. Alle "hits" vanaf 2011 krijgt u dan te zien (ook als u gericht op Google zoekt!). Het allermooiste zou zijn als alle nummers van Kerkbeheer en haar voorgangers (vanaf

1920?) ook op deze manier doorzoekbaar worden, maar dat is vooral belangrijk voor historisch geïnteresseerde kerkrentmeesters en dat gaat alleen maar lukken als we vrijwilligers kunnen vinden die de betreffende Kerkbeheernummers willen gaan scannen. Wie meldt zich aan?

Verenigingsdemocratie VKB op de schop

Tekst Jos Aarnoudse

Volgens sommigen was het een 'historisch besluit'. Het hoofdbestuur van de VKB kwam 8 december 2019 bijeen in Putten. Tijdens de vergadering werden de statutaire en reglementaire stukken besproken die moeten leiden tot een andere verenigingsstructuur. Ze werden integraal aanvaard. Uiteraard dienen de statuten door de Algemene Ledenvergadering (D.V. 11 mei 2019 in het Kruispunt in Amersfoort-Vathorst) definitief te worden vastgesteld. De andere documenten worden vervolgens formeel vastgesteld door een nieuw bestuur en een in te stellen ledenraad.

Wat gaat er veranderen?

Wat gaat er veranderen, als het aan het hoofdbestuur ligt? Het komt er op neer dat er een kleiner bestuur komt (van de omvang van het huidige dagelijks bestuur), en dat de afdelingsvergaderingen in de regio een rol gaan krijgen in het bespreken van het beleid van de VKB met de leden. Verbindingsschakel tussen de negen afdelingen en het bestuur wordt een ledendraad, die samengesteld wordt uit drie leden per afdeling.

Let op het woord 'verbindingsschakel'. Het is nadrukkelijk de bedoeling, dat er discussies gaan ontstaan op de regionale afdelingsvergaderingen met leden, afdelingsbestuur en de ledendraadsleden van die regionale afdeling, die van belang zijn voor de beleidsontwikkeling in het samenspel tussen ledenraad en bestuur.

De leden staan bovenaan, daaronder de afdeling met het afdelingsbestuur, daaronder de ledenraad met bestuur, en daaronder het bureau met directie. Daarmee komen dus het huidige hoofdbestuur en de landelijke jaarlijkse algemene ledenvergadering te vervallen. Wel zullen er landelijke evenementen blijven.

LEDEN
(CvK's, ongeveer 95 % van gemeenten is lid)

9 AFDELINGEN
(met afdelingsbesturen)

LEDENRAAD
(met uit elke afdeling 3 afgevaardigden)

BESTUUR
(bestaande uit 7 leden)

BUREAU
(team van 9 medewerkers o.l.v. directeur)

Versterking van de afdelingen

Het bureau in Dordrecht ondersteunt voortaan niet alleen het bestuur en de individuele leden die bellen of mailen, maar meer en meer de gehele vereniging. In het beleidsplan 'Samen Pro-actief' voor de periode 2018-2022 kunt u dat terug zien (zie op de website bij 'Vereniging' en vervolgens bij 'Vereniging & ANBI'). Niet dat het bureau opeens allerlei klusjes van afdelingsbesturen gaat overnemen, maar wel door actief een aanbod te ontwikkelen waardoor in de regio's een goed en gevarieerd programma kan ontstaan voor regionale ondersteuning van de leden (= de lokale colleges van kerkrentmeesters).

Kerkrentmeesters in Groningen, Drenthe, Friesland en Noord-Holland

Deadline 1 april 2019 is zomaar zover!
Subsidie aanvragen?
Subsidie afhandelen?
Bel of mail ons nu!

Kerkenbeurs
22-23 maart 2019
Jaarbeurs Utrecht
Bel of mail
voor entreekaarten!

058 -212 3592
info@sbkg-noordnederland.nl
www.sbkg-noordnederland.nl

Wij helpen u ontzorgen bij:

- onderhoud / restauratie / verbouw / herbestemming
- gebouwenbeheer / groen en duurzaam
- subsidie- en fondsaanvragen / financiering

SBKG
Noord-Nederland

De missionair werker

Tekst Nico de Jong Beeld Martijn Weststrate

Martijn Weststrate (33 jaar) is sinds 2014 missionair werker bij "Licht op Zuid" in Rotterdam Zuid. "Licht op Zuid" is in 2010 gestart als een project vanuit de Maranathakerk, een wijkgemeente binnen de Protestantse gemeente te Rotterdam Zuid. In de predikantskamer van de Maranathakerk spraken we met Martijn over zijn werk.

Kun je de gemeente omschrijven?

Voorafgaand aan de start van het project heeft de kerkenraad van de wijkgemeente geconstateerd dat er binnen de gemeente het verlangen leefde om het evangelie ook in de wijk te delen. Daarop is besloten om hier iets mee te doen. Het contrast van de mensen binnen de kerk en daarbuiten is groot. Binnen de kerk zijn er veel blanke en goed opgeleide mensen, terwijl er in de wijk er juist veel gekleurde mensen wonen die laaggeschoold zijn. Een zelfde contrast is er wat betreft het inkomen. Er is veel armoede in de wijk.

Wat zijn er voor activiteiten?

In feite is "Licht op Zuid" een pioniersplek. De wens bestaat om uit te groeien naar een vorm van zelfstandigheid. Het werkgebied omvat de directe omgeving van de Maranathakerk die kan worden betiteld als een achterstandswijk waarin veel mensen met een multiculturele achtergrond wonen. Er zijn hier veel mensen die die problemen hebben zoals verslaving, taalproblemen en relatieproblemen. "Licht op Zuid" kent twee werkvelden. Het missionaire werkveld leidt Martijn. Zijn vrouw Jorien is diaconaal maatschappelijk werker en heeft de leiding over het diaconaal maatschappelijke werk. Zij coördineert het naaiatelier op de donderdag, de huiswerkbegeleiding en de taalles-

sen op woensdag. Hiervoor is veel belangstelling. Ook moslims nemen hieraan deel. Daarnaast wordt er kinderwerk gedaan. Eenmaal per maand wordt in de wijk een kinderefeest georganiseerd op een plein in de wijk waarbij telkens ongeveer 50 kinderen komen. Momenteel wordt voor de meeste activiteiten het bestaande kerkgebouw gebruikt. Een wens is dat in de toekomst gebruik kan worden gemaakt van een wijkgebouw centraal in de wijk gelegen, waardoor de doelgroep nog beter kan worden bereikt. Op iedere zondagmiddag is er vanaf 13 uur inloop waarna er een viering wordt gehouden. Aansluitend is er een gezamenlijke maaltijd. Ontmoeting en het opbouwen van relaties zijn in dit werk uiterst belangrijk. Sinds een jaar wordt de doop bediend en recent is voor het eerst het heilig avondmaal gehouden. Gemiddeld worden de diensten door zo'n 50 mensen bezocht. De helft van de bezoekers komt uit de moedergemeente en de andere helft zijn mensen die uit de wijk komen. Tweewekelijks komen er vijf huisgroepen samen. Op deze groepen wordt samen gegeten, gebeden, Bijbelstudie gedaan en met elkaar meegeleefd. Het werk wordt gedragen door een aantal pastorale eenheden vanuit de moedergemeente. Deze vrijwilligers geven ondersteuning bij de activiteiten die plaats vinden.

Kun je de leerpunten aangeven?

"Belangrijk is vooral dat we niet alleen allerhande zaken voor de mensen in de wijk gaan doen maar vooral met de mensen, zodat we met elkaar een gemeenschap vormen. Iedereen kan iets bijdragen. Iets anders wat we in de praktijk hebben ervaren en geleerd, is dat op het werk van God ook tegenstand afkomt. We hebben geleerd dit te onderkennen en gezien hoe belangrijk de plek van gebed is."

Dienstverband

Martijn is in dienst van de Protestantse gemeente te Rotterdam Zuid. Hij studeerde Theologie in Apeldoorn. Hiervoor was hij werkzaam als pastoraal werker in de Hervormde gemeente te Delfshaven. Formeel is het college van kerkrentmeesters de werkgever. Hij heeft een dienstverband van 36 uur per week. Zijn vrouw is voor 16 uur werkzaam. Hij is ook ouderling. Martijn ziet het werk dat hij doet als een zegen van God. De gemeente van God groeit. Mooi dat je als gemeente (en als missionair werker) je roeping voor je wijk zo gestalte mag geven!

Voor meer informatie:
www.lichtopzuid.nl

Start Actie Kerkbalans

Misschien leest u dit artikeltje nog net vóór de actie Kerkbalans 2019 van start gaat op 19 januari. er zijn ook nu weer veel gemeenten die dan een plaatselijk startmoment organiseren, bijvoorbeeld door de klokken te luiden of een andere activiteit voor en met de kerkbalansvrijwilligers te organiseren. Voorafgaand daaraan, op 18 januari 2019, vindt een landelijke "aftrap" van de actie plaats.

Dat gebeurt tijdens een persbijeenkomst in het Catharijneconvent. Daar worden de winnaars van de fotowedstrijd Kerkbalans 2019 bekend gemaakt, en de resultaten van de landelijke peiling "De waarde van de kerk" gepresenteerd. Namens de Protestantse Kerk is onze scriba Ds. De Reuver aanwezig; de Rooms-Katholieke Kerk wordt vertegenwoordigd door Mgr. Van de Hende uit Rotterdam.

De peiling die dit jaar voor het eerst werd gehouden heeft als doel organisatoren te laten nadenken over de meerwaarde van hun kerk en om deze waarde ook te gebruiken in hun plaatselijke communicatie over Kerkbalans, bijvoorbeeld in de folder of de brief gericht aan de kerkleden. Daarbij geeft de peiling een beeld van wat over het algemeen als belangrijkste meerwaarde wordt ervaren. De landelijke fotowedstrijd was hieraan gekoppeld. Deelnemers aan de wedstrijd konden over drie waarden uit de peiling foto's insturen. Mogelijk kunnen de resultaten van de peiling door plaatselijke gemeenten worden gebruikt in de communicatie rond een volgende Actie Kerkbalans.

De komende maand gaan kerkrentmeesters de resultaten van de actie Kerkbalans 2019 registreren en communiceren. Want het is van groot belang, vanwege transparantie en betrokkenheid, de gemeente zo snel mogelijk te informeren over die resultaten.

Eind februari zal u weer het verzoek bereiken de resultaten van de Actie Kerkbalans door te geven aan de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving. Ook heel belangrijk om te doen, want de Raad krijgt steeds meer vragen van plaatselijk gemeenten over de landelijke gegevens; die worden door gemeenten als vergelijkingsbasis gebruikt.

De resultaten van de actie Kerkbalans 2018 vindt u op de website van de VKB via de link www.kerkrentmeester.nl/media/verwijzingen/kerkrentmeester2017/kennisbank/geld/RPG_verslag_2018.pdf

Besluitvorming in de gemeente

Tekst Adam van Bergeijk

In een kerkelijke gemeente worden, bijvoorbeeld door het college van kerkrentmeesters, voortdurend besluiten genomen. In dit artikel wordt ingegaan op de totstandkoming van een besluit en de mogelijke discussie die erop volgt. Eerst gaan we in op besluitvorming vanuit vergaderingen en daarna wordt de positie van gemeenteleden bij besluitvorming besproken. We volgen in beide gevallen de kerkorde van de Protestantse Kerk en de Toelichting op de kerkorde (onder redactie van dr. P. van den Heuvel). In de kerkorde staan voorschriften met betrekking tot het nemen van besluiten in kerkelijke lichamen. Kerkelijke lichamen zijn bijvoorbeeld vergaderingen van diakenen, ouderlingen, kerkrentmeesters en commissies die onder de verantwoordelijkheid vallen van een ambtelijke vergadering. In dit artikel gaat het vooral om besluiten die mensen direct in hun belang raken of besluiten die een zeker rechtsgevolg hebben.

Eenparigheid bij besluitvorming¹

Het nemen van besluiten is een alledaagse bezigheid, maar kan tegelijkertijd veel vragen van beslissers. Een hoog ideaal van besluitvorming is te vinden in de kerkorde: 'In alle kerkelijke lichamen worden besluiten steeds na gemeenschappelijk overleg en zo mogelijk met eenparige stemmen genomen' (ordinantie 4, art. 5). Als dat ideaal niet haalbaar is zijn er andere manieren om instemming te verkrijgen. Mogelijk kan een compromis wel worden aanvaard, of kan de besluitvorming over een paar vergaderingen worden uitgesmeerd waarin argumenten pro en contra een plek krijgen. Ook kan een vergadering kiezen voor een besluit dat de minste weerstand oproept.

Besluitvorming in het college van kerkrentmeesters

Bij besluitvorming in een kerkelijk lichaam moet het quorum (de helft) aanwezig zijn om een geldig besluit te kunnen nemen. Vacatu-

res bij bijvoorbeeld een college van kerkrentmeesters tellen hierin mee. Het aantal kerkrentmeesters dat op het rooster van aftreden is vermeld is leidend. In het rooster van aftreden, dat een kerkordelijke verplichting is, wordt het aantal ambtsdragers en hun datum van herbenoeming of aftreden vastgelegd.

Er zijn twee mogelijkheden voor besluitvorming bij absentisme. De eerste mogelijkheid is dat men wacht met het nemen van het besluit totdat er voldoende mensen aan de vergadering deelnemen. In de tweede mogelijkheid kan de kerkenraad voorzien; zij vullen het aantal mensen aan tot het vereiste minimum van drie personen. Deze personen dienen kerkenraadslid te zijn.

Gemeenteleden en inspraak

Als er besluitvorming in ambtelijke vergaderingen heeft plaatsgevonden, kan het zijn dat gemeenteleden hierop reageren. In hoeverre hebben gemeenteleden invloed op de

besluitvorming van deze vergaderingen? Bij de totstandkoming van het beleidsplan is de invloed kerkordelijk voorgeschreven: nadat het concept-beleidsplan is opgesteld worden gemeenteleden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren. Daarna stelt de kerkenraad het beleidsplan definitief vast. Datzelfde geldt voor het vaststellen van de jaarrekening en de begroting. Ook nu worden gemeenteleden gevraagd om te reageren. Bij ingrijpende besluiten mag de kerkenraad eerst pas een besluit nemen nadat de gemeente gekend (de gemeente heeft kennis kunnen nemen van een voorgenomen besluit) en gehoord (de gemeente heeft haar meningen en overtuigingen geuit) is. In de kerkorde staat beschreven in welke situaties er sprake is van een ingrijpend besluit. Zoals bijvoorbeeld: het toelaten van doopleden aan het heilig avondmaal of het zegenen van andere levensverbintenissen. De kerkenraad organiseert in dergelijke situaties een beraad. Een beraad is een bezinningsproces waarbij gemeenteleden uitdrukkelijk worden gevraagd om daaraan deel te nemen. De gemeenteleden beslissen niet, maar hun opvattingen

¹ voor deze alinea is geput uit een notitie van dr. Mr. K.W. de Jong: https://www.uitgeverijparis.nl/scripts/read_article_pdf.php?id=1001290310

moeten door de kerkenraad worden gewogen.

Bezwaren

Bij een bezwaar tegen een besluit kan de bezwaarmaker om heroverweging verzoeken bij de desbetreffende vergadering. Zo'n heroverweging (de kerkorde spreekt van een revisie) dient uiterlijk dertig dagen na het genomen besluit ingediend te worden. Komt men er niet samen uit, dan is er een mogelijkheid om het aan te kaarten bij het classique college voor de behandeling van beheerszaken. Zij zullen door bemiddeling proberen het bezwaar weg te nemen. Mocht er dan nog geen oplossing zijn, dan schakelt dit college een college voor kerkelijke rechtspraak in die uitspraak doet: het college voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Evenals het college voor de behandeling van beheerszaken is het college voor de be-

handeling van bezwaren en geschillen kerkordelijk verankerd: de plaats binnen de Kerk, de werkzaamheden en de bevoegdheden zijn vastgelegd in de kerkorde. Bezwaren tegen besluiten kunnen alleen worden ingediend voor wat betreft het bestuurlijk functioneren. Dat betekent dat er wordt getoetst of bijvoorbeeld kerkordelijke voorschriften in acht zijn genomen, zorgvuldigheid is betracht en of belangen op de juiste manier zijn afgewogen. De uitspraak van het college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is bindend.

Tenslotte

'Een vergadering is goed verlopen als de kerkorde niet uit de tas is gehaald tijdens de vergadering' zei een kerkrentmeester. Dat is gedeeltelijk waar. Enerzijds is er de letter van de spreekwoordelijke wet, die er is omdat er nu eenmaal in elke organisatie afspraken zijn gemaakt. Anderzijds

kan men ook handelen naar de geest van de wet. Hierin beweegt men vrij tussen de gestelde kaders, steeds afgewegend naar de mogelijke ruimte is en waar men andersdenkenden respecteert. Bijvoorbeeld: het aanvullen van lege plaatsen in het college van kerkrentmeesters met leden van de kerkenraad is legitiem. Tegelijkertijd kunnen er gevoeligheden rondom besluitvorming worden miskend door een snelle besluitvorming voor te stellen. Kerkrentmeesters waarvan bekend is dat zij moeite zullen hebben met bepaalde besluiten, kun je, bij langdurige afwezigheid, op legitieme gronden buitenspel zetten. De gemeente zal er in zulke situaties niet bij gebaat zijn. Want, er kunnen morele principes worden genegeerd. Creativiteit, vindingrijkheid en zorgvuldigheid komen goed van pas, niet alleen bij de voorbereiding van besluiten, maar ook bij de uitvoering van besluitvoornemens.

Vragen kost niets

Advies over beheer en behoud

Tekst & Beeld Anique de Kruijf

Tijdens de erediensten in uw kerk passeren heel wat voorwerpen de revue. De afkondigingen vinden plaats vanachter de avondmaalstafel waarover een antependium in de liturgische kleur van de tijd van het jaar hangt. Er wordt gelezen uit de Statenbijbel, die steevast op een lezenaar ligt. U steekt kaarsen aan die gedragen worden door kandelaars. Er schijnt licht naar binnen door een glas-in-loodvenster. U viert het avondmaal met het mooie servies dat uw gemeente daarvoor heeft. Er worden enkele kinderen gedoopt bij het doopvont. Tijdens de prediking vanaf de kansel dwalen uw ogen even af naar het schilderij en het wandkleed die aan uw kerkmuur hangen. Op weg naar buiten vallen u de grafstenen op en u passeert nog het orgel dat de begeleiding voor uw gezangen verzorgde. Elk kerkgebouw – of dat nu oud is of nieuw – heeft zo zijn eigen kenmerken.

Lusten en lasten

Al deze interieuronderdelen en voorwerpen zorgen er mede voor dat u steeds een sfeervolle en betekenisvolle eredienst kunt vieren met uw gemeente. Maar bezit baart zorgen: u krijgt niet alleen te maken met de lusten van uw interieur en collectie voorwerpen, u draagt er ook de lasten voor. Vooral voor voorwerpen die een nationaal of lokaal belang hebben (zie artikel 2; waardering) luisteren beheer en behoud nogal nauw. Hoe poetst u bijvoorbeeld uw zeventiende-eeuwse koperen lezenaar of uw vroeg-negentiende-eeuwse zilveren avondmaalsbekers? Doet u dat met een professioneel poetsmiddel, soda, krijt of spiritus? En gebruikt u dan een poetsdoek, een zachte spons of een tandenborstel? Behoud van kostbare oude materialen is een aparte tak van sport. Maar de erfgoed specialisten van Museum Catharijneconvent weten gelukkig altijd raad. U kunt ons geheel kosteloos bellen of mailen met vragen over uw roerend bezit.

Houtworm, schimmel en andere ellende

Wonen er houtwormen in uw preek-

stoel, doet schimmel zich te goed aan uw liturgisch textiel, is een glas-in-loodvenster slachtoffer van stengooiende jongeren geworden? Er zijn talloze situaties te bedenken waarin u voorwerpen wilt laten restaureren of opknappen. Maar benadert u dan een professionele restaurator of een lokale klusjesman? De erfgoed specialisten vertellen u of uw voorwerp een grote financiële investering wel waard is. Goede restauratie van een Statenbijbel kost bijvoorbeeld al gauw enkele duizenden euro's (afb. 1). Maar als er van uw exemplaar een relatief grote oplage verscheen waarvan er bovendien veel bewaard zijn gebleven, kunt u zich afvragen of u dat bedrag wel hiervoor wilt reserveren.

Advies op maat en op afstand

Stelt u de erfgoed specialist een vraag over beheer en behoud? Dan krijgt u – zonder kosten – een advies op maat. Wel hebben we hiervoor gedetailleerde informatie over het betreffende voorwerp nodig. We zullen u dus vragen om een foto en wat aanvullende gegevens. Op basis van deze informatie kunnen wij in de meeste gevallen op afstand een goede in-

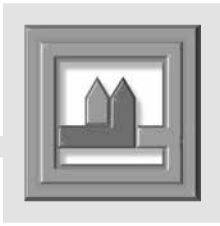
schatting maken en het juiste advies geven. Nog handiger is het als u een inventarislijst van al uw roerende goederen maakt of laat maken (zie artikel 1; Kerkcollectie digitaal). In die lijst kunnen wij onmiddellijk zien over welk voorwerp u een vraag stelt. Zo ontzorgen we u niet alleen gratis, maar ook nog eens razendsnel.

Anique de Kruijf
Afdelingshoofd Erfgoed in Kerken en Kloosters

Museum Catharijneconvent

www.catharijneconvent.nl
<https://kerkcollectie.catharijneconvent.nl>
a.dekruijf@catharijneconvent.nl

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Jan Fredrikze, Groot-Ammers,
50 jaar collectant en notabel /
lid commissie van bijstand

Frans van der Pol, Maassluis, 40 jaar
administrateur kerkelijk bureau

Johannes Johan de Vries,
Scheveningen, 50 jaar organist

Jurrien Veenema, Wierden,
37 jaar diverse functies

Femmigje Harmina Veenema – Klein,
Wierden, 35 jaar diverse functies

J. Fredrikze, Groot-Ammers

L. Eijkelenboom, Groot-Ammers

F. van der Pol, Maassluis

H. Fokkema, Waarder

GOUD

toegekend aan:

Johanna Helena van Zitteren –
de Haas, Dordrecht-Dubbeldam,
ruim 26 jaar administratief
medewerker kerkelijk bureau

Leo Eijkelenboom,
Groot-Ammers, 40 jaar collectant

Henk Fokkema, Waarder,
34 jaar kerkrentmeester

Arend Vink,
Wageningen, 40 jaar organist

Gerrit Hein,
Zuidwolde, 35 jaar koster

Lambertha Hillegonda Hein –
Hagedoorn, Zuidwolde,
35 jaar kosteres

J.J. de Vries, Scheveningen

A. Vink, Wageningen

*F.H. Veenema – Klein en
J. Veenema, Wierden*

G.J. Steijsiger, Hei- en Boeicop

ZILVER

toegekend aan:

Gerard John Steijsiger, Hei- en
Boeicop, 25 jaar koster

Pieter Bruin, Julianadorp,
20 jaar kerkrentmeester

*J.H. van Zitteren – de Haas,
Dordrecht-Dubbeldam*

J. Luytjes, Rijssen

Jelle Loosman, Juliana-
dorp, 20 jaar voorzitter col-
lege van kerkrentmeesters

Pieter Johannes Keemink,
Medemblik, circa 24 jaar voorzit-
ter college van kerkrentmeesters

Arthur Marinus Jan Capel,
Nisse, ruim 25 jaar organist

Peter Hans Ouwerkerk, Nieuw-
Venep, 25 jaar organist

Jan Luytjes, Rijssen, 25
jaar koster/beheerder

Marinus Sikkelbein, Rijssen,
25 jaar koster/beheerder

BRONS

toegekend aan:

Jozef van Lammeren, Bussum,
12,5 jaar hoofd kerkelijk bureau

Willem Junte, Oene,
ruim 12 jaar koster

Gerard Weizenbach,
Putten, 17 jaar coördinator
diverse acties en markten

M. Sikkelbein, Rijssen

W. Junte, Oene

J. van Lammeren, Bussum

*A. M. Weizenbach – van der
Meulen en G. Weizenbach, Putten*

Anna Maria Weizenbach – van der
Meulen, Putten, 17 jaar coördi-
nator diverse acties en markten

EREPENNING VKB

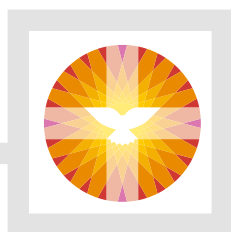
toegekend aan:

Willebrordus Heldoorn,
Castricum, 60 jaar organist

Cornelis Zijlstra,
Drachten, 70 jaar organist

W. Heldoorn, Castricum

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Willem Cornelis Vos, Cothen,
60 jaar diverse functies

Gerrit Jan Hartman, Haren-
Onnen, 45 jaar diverse functies

GOUD

toegekend aan:

Cornelia Schols – van der
Weijden, Oudenbosch, 40 jaar
bestuurslid senioren soos

ZILVER

toegekend aan:

Johan Hendrik ter Horst, Groenlo,
26 jaar kerkenraadslid / scriba

Mirjam Sloots, Koog-
Zaandijk, 25 jaar predikant

Cornelis Arie van den Berg, RPG,
jarenlange inzet voor de fond-
senwerving binnen de PKN

BRONS

toegekend aan:

Willy Nobbe, Monster, 20 jaar
verzorgen van de muziek tij-
dens de Vakantiebijbelweek

Maatje Cornelia Reitsma –
Deurloo, Oudenbosch, 18 jaar
bestuurslid senioren soos

Liedewij Vreugdenhil – van
Lingen, Oudenbosch, 20 jaar
bestuurslid senioren soos

W.C. Vos, Cothen

C. A. van den Berg, RPG

Zo'n grote bijbel heb ik nog
nooit gezien. Maar die letters...
die kun je geeneens lezen!

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- ✦ aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- ✦ auto/verkeersschade
- ✦ CAR-verzekering
- ✦ inboedel/inventaris
- ✦ kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- ✦ kostbaarheden
- ✦ milieuschade
- ✦ monumenten
- ✦ ongevallen vrijwilligers
- ✦ orgels
- ✦ verenigingsgebouwen
- ✦ ziekingeld
(loondoorbetaling bij ziekte)
- ✦ ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

JOYCE DEN HOLLANDER-OSSEWAARDE
010 40 60 817
info.vkb@mmc.com

